

ČESKÁ
HIPOREHABILITAČNÍ
SPOLEČNOST

● Mendelova
● univerzita
● v Brně
●

SBORNÍK ABSTRAKT ZE 14. KONFERENCE O HIPOREHABILITACI

BRNO 25. 11. 2023

Editor: Ing. Eva Sobotková, PhD.
a Ing. et Bc. Vladimíra Casková

Vydalo nakladatelství Green Mango, s.r.o., Benecká 902, 543 01 Vrchlabí
v roce 2023 pro Českou hiporehabilitační společnost, z.s.
ISBN 978-80-908805-7-3

SBORNÍK ABSTRAKT ZE 14. KONFERENCE O HIPOREHABILITACI

BRNO 25. 11. 2023

Editor: Ing. Eva Sobotková, PhD.
a Ing. et Bc. Vladimíra Čásková

PŘEDSTAVENÍ ORGANIZÁTORŮ

Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

(ČHS, CEFTA) byla založena v roce 1991

ČESKÁ HIPOREHABILITAČNÍ
SPOLEČNOST

Posláním ČHS je rozvoj, propagace a zkvalitňování metody hiporehabilitace, tedy všech aktivit a terapií s pomocí koní, jako zdravotní a sociální služby, jako prostředek výchovy, vzdělávání a socializace pro osoby se zdravotním znevýhodněním a specifickými potřebami.

Hlavním cílem je podporovat kvalitní a bezpečnou hiporehabilitační praxi se zaměřením na zlepšení kvality života dětí a dospělých se zdravotním znevýhodněním, jejich rodinných příslušníků a pečovatелů.

Podporovat, zajišťovat a organizovat vzdělávání pracovníků hiporehabilitace v programech celoživotního vzdělávání.

Metodicky pomáhat střediskům hiporehabilitace a pomáhat a spolupracovat při zakládání nových hiporehabilitačních středisek.

Hiporehabilitace představuje všechny aktivity a terapie v oblastech, kde se setkává kůň a člověk se zdravotním či mentálním postižením, oslabením, handicapem, se specifickými potřebami. Při zvyšování zájmu veřejnosti o animoterapii a alternativní způsoby výuky se hiporehabilitace dostává do stále většího centra pozornosti. Terapie prostřednictvím koní je jednou z nejúčinnějších alternativních terapií celostní medicíny a má dnes již své místo v oblasti léčení a pomoci lidem se specifickými potřebami. Vedle přímého působení na pohybový aparát a jeho řídicí složky je nezanedbatelné působení na psychiku člověka. Atraktivita terapie spočívá v tom, že se vymyká dosavadním zkušenostem klientů z terapií ve zdravotnickém nebo sociálním zařízení a velmi motivuje.

Členskou základnu tvoří především provozovatelé a klienti hiporehabilitace. V roce 2023 sdružovala Česká hiporehabilitační společnost 150 individuálních členů a 83 právnických osob – tj. organizací.

Mendelova univerzita v Brně

(zkratka MENDELU) je nejstarším vysokým zemědělským a lesnickým učením v českých zemích. V roce 1919 byla zřízena jako Vysoká škola zemědělská (VŠZ), která se skládala s lesnického a hospodářského oboru. Název si držela až do roku 1994.

Od roku 1994 je univerzita pojmenována po významném vědci na poli genetiky – Johannu Gregoru Mendelovi. Za dobu svého trvání prošla řadou organizačních i obsahových změn a připravila pro uplatnění v různých sférách národního hospodářství a oblastech hospodářské praxe téměř dvacet tisíc zemědělských inženýrů, více než šest a půl tisíc lesních inženýrů a téměř pět a půl tisíc inženýrů ekonomů.

MENDELOVU UNIVERZITU V BRNĚ TVOŘÍ PĚT FAKULT A JEDEN VYSOKOŠKOLSKÝ ÚSTAV:

- AGRONOMICKÁ FAKULTA (sídlo v Brně)
- LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA (sídlo v Brně)
- PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA (sídlo v Brně)
- ZAHRADNICKÁ FAKULTA (sídlo v Lednici)
- FAKULTA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A MEZINÁRODNÍCH STUDIÍ (sídlo v Brně)
- INSTITUT CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (sídlo v Brně)

Potřebám praktické výuky studentů, k řešení výzkumných úkolů a ověřování vědeckých poznatků v praxi slouží Školní zemědělský podnik Žabčice a Školní lesní podnik Masarykův les ve Křtinách. Doplnující pedagogické studium učitelství odborných předmětů, doplňující pedagogické studium mistrů odborné výchovy, výuku seniorů v rámci Univerzity třetího věku a vzdělávací kurzy podle potřeb a požadavků široké veřejnosti zajišťuje Institut celoživotního vzdělávání, založený v roce 2003. Pro výukové účely je využívána také Botanická zahrada a arboretum v Brně

Agronomická fakulta MENDELU – O fakultě

Agronomická fakulta MENDELU je zakládající fakultou Mendelovy univerzity v Brně. Zřízena byla roku 1919 jako Hospodářský odbor tehdejší Vysoké školy zemědělské v Brně (VŠZ). V současnosti nabízí absolventům široké uplatnění. Studenti se věnují moderní zemědělské produkci, péči o krajinu, potravinám a výživě člověka, zpracování odpadů, mechanizaci v zemědělství a také molekulární biologii a biotechnologiím. Důraz se klade na praktickou výuku.

Studenti mají k dispozici specializované laboratoře, skleníky, technické zkušebny, vlastní pole a školní statek, ale také pekárnu, pivovar a masný i mlékárenský poloprovoz přímo v kampusu. V souvislosti se změnami ve společnosti i v zemědělství a potravinářství rozšířila Agronomická fakulta nabídku svých studijních oborů, které připraví absolventy pro jejich dobré uplatnění v praxi. Fakulta nabízí téměř 50 studijních programů a specializací.

- 100+ LET TRADICE VÝUKY
- 15 ODBORNÝCH ÚSTAVŮ
- 34 STUDIJNÍCH PROGRAMŮ
- 2 100+ STUDENTŮ
- 2 000+ HA POLÍ A VINIC
- 1 ŠKOLNÍ STATEK

Jedním z ústavů AF MENDELU je Ústav chovu a šlechtění zvířat

Ústav chovu a šlechtění zvířat připravuje studenty agronomické, provozně ekonomické, lesnické a dřevařské fakulty a fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií Mendelovy univerzity v oblasti obecné zootechniky, reprodukce a speciální zootechniky, kde připravuje posluchače na chov jednotlivých druhů a kategorií zvířat.

Jedním z oborů speciální zootechniky je **obor zaměřený na Chov koní**. Jedná se o navazující magisterské studium, jediné v České republice, kde mohou posluchači získat znalosti potřebné pro řízení chovu koní a šlechtění požadovaných typů koní. V rámci studia specializace Chov koní a agroturistika získají vědomosti o šlechtění koní, posuzování exteriéru a mechaniky pohybu koní, podrobnosti o jejich výživě, znalosti z etologie koní i reprodukce. Jedním z povinně volitelných předmětů je předmět Hiporehabilitace. Cílem výuky je získávání základních teoretických vědomostí a praktických dovedností pro přípravu koně pro hiporehabilitaci.

OBSAH

doc. Ing. Jitka Bartošová, Ph.D.

Koně v pohodě: puzzle jménem welfare 14

Doc. MVDr. Barbora Bezděková, Ph.D., DECEIM

Zdraví koně v návaznosti na jeho využití v hiporehabilitaci 16

Mgr. Hana Bundilová, Ph.D.

Vliv krátkodobé hipoterapie na vybrané parametry chůze a posturální stability u dětí s DMO v porovnání s dětmi s typickým vývojem 17

Bc. Anna Radová, Mgr. Tereza Honců

Kazuistika – aplikace HTFE v rané péči u klientky s opožděným psychomotorickým vývojem a asymetrií pohybových stereotypů 19

Ing. et Bc. Vladimíra Casková

Hodnocení projektu ČHS – Erasmus+ 2020-2023 21

Pavel Čechovský

Systémy urgentní záchrany zvířat v ČR z pohledu welfare 23

Ing. Marie Dvořáčková

Vzděláváním k welfare 29

Zbyněk Halbich

Welfare a přístup ke koním v 21. století 31

Bc. Kateřina Holoubková

Vliv pohybu koně na pohybový aparát jezdce 35

JMgr. et Mgr. Jana Čebiřová, Mgr. Lucie Hovorková

Logopedie v hiporehabilitaci v pedagogické a sociální praxi 36

MUDr. Markéta Janatová, Ph.D.

Vliv komunikace s koněm ze země na variabilitu srdeční frekvence 38

MUDr. Jana Kulichová Novinky ve sportovním ježdění handicapovaných	41
Ing. Věra Lantelme-Faisan, DiS. Networking v Hiporehabilitaci: zkušenosti ze zahraničí	42
doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D. Vliv hiporehabilitace na vnímání úzkosti u pacientů se závislostí	44
doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D. Hodnocení dlouhodobého stresu u koní v hiporehabilitaci s ohledem na jejich osobnost	46
Mgr. Kateřina Maříková Hipoterapie u dětí se spinální muskulární atrofií	48
Ing. Pavla Másilková Zdravé krmení koní – správný management a technika krmení	52
Mgr. Michaela Mašková Augmentativní a alternativní komunikace v hiporehabilitaci	54
Mgr. Michaela Mašková Výzkum možností synchronní telemonitorace koně a jezdce při hipoterapii	55
Ing. et Mgr. Markéta Pišová, Ph.D., Mgr. Martina Procházková HPSP jako možnost pro rozvoj jemné motoriky	57
Zuzana Prokopová Motivace koně ke spolupráci s člověkem	58
Ing. Lenka Skoupá Hiporehabilitace v souladu se zákony, aneb HR kůň je primárně koněm	62
RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA Jak se zvýšila profesionalita instruktorů HPSP v 3-letém projektu, podpořeném grantem MŠMT z fondů Evropské Unie	64

RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA

Spolupráce při inovaci hiporehabilitace v sociální praxi se zaměřením
na rodiny s dětmi se specifickými potřebami

68

MUDr. Marie Tichá

Diagnostické metody využitelné v hiporehabilitaci

71

Mgr. Jana Tomišková, PhD.

Paravoltiž

74

Mgr. Barbora Voltrová, Bc. Kateřina Holoubková

Kůň jako motivace k domácímu motorickému tréninku

79

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU, ZA VĚCNOU A JAZYKOVOU SPRÁVNOST ODPOVÍDAJÍ
AUTOŘI JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVKŮ.

ABSTRAKT

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU, ZA VĚCNOU A JAZYKOVOU
SPRÁVNOST ODPOVÍDAJÍ AUTOŘI JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVKŮ.

doc. Ing. Jitka Bartošová, Ph.D.

Oddělení etologie, VÚŽV, v.v.i., Praha - Uhřetíněves

KONĚ V POHODĚ: PUZZLE JMÉNEM WELFARE

Anotace:

Slovo welfare (česky pohoda nebo životní pohoda) se zabydlo ve slovníku koňařské obce. Ne vždy je však vnímáno v celé šíři svého obsahu. Welfare lze obecně definovat jako způsob, jak se zvíře vypořádává se svým prostředím, jak dlouhodobě vnímá svou životní situaci a jak se v ní cítí. Na základě 5 svobod postulovaných v šedesátých letech minulého století a snahy vyspělejší společnosti poskytnout zvířatům v lidské péči přijatelné životní podmínky se rozvinul celý obor, který u daného druhu popisuje základní životní potřeby, navrhuje možnosti jejich naplňování v prostoru, o němž se dělí s člověkem, a zjišťuje, jak poznat, jak se zvíře cítí. V současné době je welfare zvířete vnímáno jako skládanka jemů z 5 dílčích oblastí. Tři z oblastí přímo souvisí se záchovou a fyzickým prospíváním jedince, a jejich narušení vede ke špatnému tělesnému stavu, případně smrti: 1) výživa a krmení (důrazem nejen na živiny, ale i na techniku krmení), 2) fyzické prostředí (ustájení, prostor, teplotní komfort apod.), 3) zdraví (vč. například následků nepadnoucí výstroje a poškozujícího tréninku), a to včetně chování, které je jejich nedílnou součástí. Čtvrtá oblast welfare souvisí většinou s kognitivními funkcemi zvířete a zahrnuje jeho chování vůči vnějšímu světu, tj. jeho aktivní interakce s prostředím, jinými zvířaty a s člověkem. Strádání v této oblasti zpravidla zvíře nezabije, ale rozhodně jej neposílí; zvíře strádá psychicky, zažívá často a dlouho negativní afektivní stavy a emoce. S tím úzce souvisí pátá oblast, mentální stav zvířete, který je výslednicí spolupůsobení jemů z dříve jmenovaných čtyř oblastí, osobnostních vlastností zvířete, předchozích zkušeností a životní etapy (věk, mateřství, sportovní využití apod.). V dnešní době už „netýrání“ a dobrý fyzický stav, či dokonce uspokojivé produkční (sportovní) výsledky zvířete samy o sobě zdaleka neznamenají uspokojivé nebo dobré welfare. „Koňáci“ rozhodně nechtějí své koně týrat, zpravidla se snaží vytvořit jim co nejlepší životní podmínky a tréninkové plány, přesto jsou k některým negativním jevům provozně slepí. Domnívám se, že součástí problému je povrchní znalost základních životních potřeb koně a přehlédnutí relevantních informací v záplavě populárních

a „odborných“ zdrojů. Cílem přednášky je proto vysvětlit koncept dnešního pojetí welfare koní a jeho hodnocení, zdůraznit oblasti, v nichž máme rezervy, a to s ohledem na speci-fičnost hiporehabilitačního využití koní.

Klíčová slova: koně, welfare, mentální stav, emoce, afektivní stavy

Kontaktní údaje:*

doc. Ing. Jitka Bartošová, Ph.D.

Oddělení etologie, Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.

Přátelství 815, 104 00 Praha Uhřetěves

E-mail: bartosova.jitka@vuzv.cz

Telefonní spojení: +420 267 009 598

* Autor souhlasí se zveřejněním uvedených kontaktních údajů ve sborníku

**Doc. MVDr. Barbora Bezděková,
Ph.D., DECEIM**

ZDRAVÍ KONĚ V NÁVAZNOSTI NA JEHO VYUŽITÍ V HIPOREHABILITACI

Využití koní v hiporehabilitaci vyžaduje jejich optimální fyzickou a psychickou kondici, která je nezbytná pro spolehlivou spolupráci zvířete s člověkem. Výběr jedinců k chovu pro hiporehabilitační účely by měl být prováděn s ohledem na jejich zdravotní stav a povahu. Dědičnost predispozic k určitým onemocněním, případně dědičnost konkrétních genetických vad u koní je dlouho známá a je aktuálním tématem celosvětového vědeckého výzkumu.

Mezi nejčastější fyzické zdravotní potíže koní, které patří do skupiny tzv. civilizačních chorob patří koňské astma, obezita s/bez dysregulace inzulinu a žaludeční vředy. Psychické problémy mají významný vliv na welfare a využití koně a projevují se behaviorálními změnami s potenciálními dlouhodobými dopady na fyzické zdraví. Z behaviorálních patologií se nejčastěji setkáváme se stereotypními chováním a spánkovou deprivací. Přednáška je věnována základní charakteristice a prevenci výše zmíněných zdravotních potíží.

Klíčová slova: welfare koní, civilizační choroby koní, koňské astma, obezita, žaludeční vředy

Mgr. Hana Bundilová, Ph.D.

VLIV KRÁTKODOBÉ HIPOTERAPIE NA VYBRANÉ PARAMETRY CHŮZE A POSTURÁLNÍ STABILITY U DĚTÍ S DMO V POROVNÁNÍ S DĚTMI S TYPICKÝM VÝVOJEM

Abstrakt příspěvku:

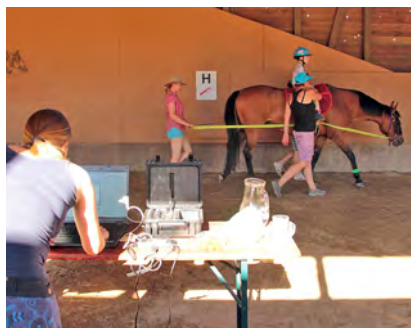
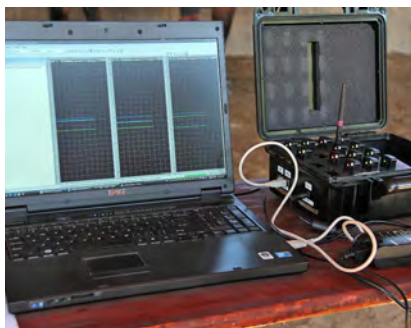
Přednáška se zabývá krátkodobým efektem hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii (HTFE) na vybrané parametry posturální stability sedu (variabilita provedení sedu, funkční dosah horními končetinami v sedu) a chůze (symetrie, variabilita, frekvence a doba chůze, úroveň spasticity a rozsah pohybu v kyčelních kloubech) u dětí se spastickou formou dětské mozko-vé obrny a u dětí s typickým vývojem.

Výzkumnou skupinu tvořilo 24 dětí se spastickou formou DMO ve věku 4 – 14 let. Kontrolní skupinu tvořilo 24 dětí s typickým vývojem stejného věkového rozpětí. K hodnocení posuzovaných parametrů byly využity klinické testy (škály pro hodnocení spasticity, goniometrie, modifikovaný Functional Reach Test (MFRT), a metoda akcelerometrie. Měření probíhala před jednotkou HTFE, v průběhu jednotky HTFE, ihned po jednotce HTFE a s odstupem 30 minut od HTFE.

Výsledky prokazují významné snížení spasticity adduktorů kyčelního kloubu ($p < 0,001$), významné zvýšení rozsahu pohybu v kyčelním kloubu do abdukce na paretických končetinách ($p < 0,001$) a významné zvýšení funkčního dosahu horními končetinami do všech směrů v MFRT v obou měřeních po jednotce HTFE. Dále bylo zjištěno významné zvýšení variability pohybu pro oblast pánve a bederní páteře v sedu ($p = 0,003$) s odstupem 30 minut od HTFE, dále pro hrudník při chůzi v anteroposteriorním směru s odstupem 30 minut po HTFE ($p = 0,007$). U skupiny zdravých dětí nebyl zjištěn významný vliv jednotky HTFE na parametry posturální stability a chůze.

Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii má i v krátkodobém působení (jedna jednotka HTFE) pozitivní vliv na spasticitu svalů dolních končetin, statickou i dynamickou posturální stabilitu sedu a chůzi u dětí se spastickou formou dětské mozkové obrny (DMO) a je tedy vhodné, aby byla HTFE zařazena do uceleného programu rehabilitace těchto dětí.

Klíčová slova: akcelerometrie, dětská mozková obrna, hipoterapie, kůň, symetrie, variabilita

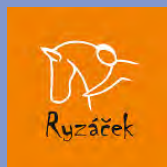
Kontaktní údaje:

Mgr. Hana Bundilová, Ph.D.

Ryzáček, z. s.

E-mail: fyzio.ryzacek@email.cz

Fakulta tělesné kultury University Palackého
v Olomouci, Katedra fyzioterapie

**Bc. Anna
Radová
Mgr. Tereza
Honců**

KAZUISTIKA – APLIKACE HTFE V RANÉ PÉČI U KLIENTKY S OPOŽDĚNÝM PSYCHOMOTORICKÝM VÝVOJEM A ASYMETRIÍ POHYBOVÝCH STEREOTYPŮ

Souhrn:

Tato kazuistika popisuje průběh a účinky aplikace HTFE u 11-měsíční holčičky s mírně opožděným psychomotorickým vývojem a asymetrickým plazením. / This case study describes course and effects of Equine facilitated physiotherapy application in 11 months old girl with mildly delayed psychomotor development and asymmetrical crawling pattern.

Klíčová slova: HTFE, Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii, batole, opožděný vývoj, asymetrické pohybové stereotypy.

Key words: EFP, Equine facilitated physiotherapy, toddler, developmental delay disorder, asymmetrical movements patterns.

Během naší dlouholeté hipoterapeutické a fyzioterapeutické praxe se nám do péče pravidelně dostávají kojenci a batolata se zjevným opožděním psychomotorického vývoje, nekvalitními nebo asymetrickými posturálními a lokomočními vzory.

Jsou to často klienti bez klinicky významné anamnézy a signifikantnějších neurologických příznaků, ukazující přiměřenou motivaci. Prostřednictvím HTFE je právě u těchto klientů možné velmi efektivně za krátkou dobu docílit významný pokrok v motorických dovednostech. Naše kazuistika krátce sleduje motorický vývoj holčičky. Ve svých 11 měsících vykazovala ve spontánní motorice věk maximálně 7-8 měsíců, avšak hlavní obavy pramenily zejména z asymetrie při plazení. To bylo v té době nejvyšším dosaženým milníkem v motorickém vývoji.

Holčička už přibližně měsíc docházela na fyzioterapii a byl s ní cvičen Bobath koncept. Stačily dvě hipoterapeutické jednotky a mírná úprava režimových opatření, aby klientka po stimulaci koněm předvedla relativně vyzrálé symetrické lezení po čtyřech.

Hlavním cílem této kazuistiky je poukázat na velký potenciál využití HTFE v rané péči nejen u kojenců a batolat přímo ohrožených rozvojem DMO či jiným neurologickým postižením. Tří- dimenzionální pohyb koňského hřbetu a nabídnutí recipročního lokomočního vzoru může být u dětí s asymetrií nebo opožděným psychomotorickým vývojem bez neurologického podkladu daleko vhodnější stimulace než třeba terapie první volby – Vojtova reflexní lokomoce nebo Bobath koncept.

Kontaktní údaje:

Caballinus, z. s.

U Klubovny 911, 156 00 Praha 5 - Zbraslav

<https://caballinus.cz/>

Anna Radová

Kakosova 1188/3, 15500 Praha – Řeporyje

E-mail: anna.radova@caballinus.cz

Ing. et Bc. Vladimíra Casková^{1,2}

¹ Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

² Pracoviště Epona z. s.

HODNOCENÍ PROJEKTU ČHS – ERASMUS+ 2020-2023

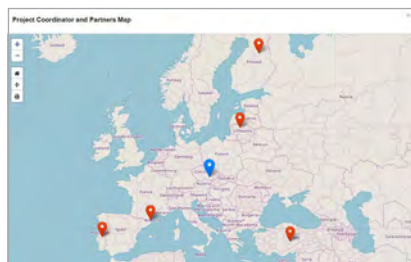
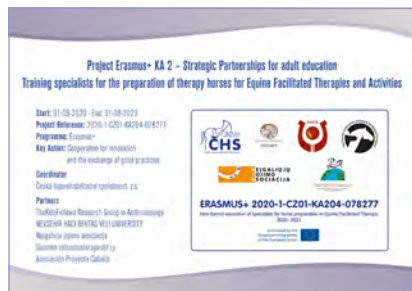
Tým České hiporehabilitační společnosti (ČHS) byl v letech 2020 až 2023 koordinátorem projektu Erasmus+ 2020-1-CZ01-KA204-078277 – Neformální vzdělávání specialistů pro přípravu koní pro hiporehabilitaci. Projektu se zúčastnili zástupci 6 zemí: České republiky, Turecka, Portugalska, Španělska, Litvy a z Finska. Mezinárodní tým spolupracoval na podobě Evropského standardu pro přípravu/zařazení koní pro hiporehabilitaci. Jednotlivé týmy představily svoje návrhy na možnosti evaluace/testování koní pro hiporehabilitaci. Jednalo se o hodnocení terapeutických koní napříč šesti klíčovými úkoly – hodnocení exteriéru koní vypracovali účastníci z ČHS, hodnocení harmonického pohybu vypracovali účastnice z Finska, hodnocení vazby na člověka vypracovaly účastnice z Portugalska, hodnocení návyku na různé rušivé prvky vypracovali účastníci z Litvy, hodnocení reakce na zvukové podněty vypracovali účastníci z Turecka, hodnocení tolerance k dotyku a tlaku vypracovali účastníci ze Španělska.

Výsledkem aktivity mezinárodní spolupráce je nově vytvořený metodický dokument Evaluation System of equines taking part in Equine Assisted Services (EvaSE). Vytvořený metodický dokument EvaSE reaguje na současnou velmi ožehavou problematiku ochrany welfare koní, ústředním bodem jsou principy podpory dobrých životních podmínek koní, zajištění bezpečnosti a dodržování nejlepších postupů v rámci EAS. Systém zdůrazňuje důležitost důkladného hodnocení, nepřetržitého sledování a informovaného rozhodování pro ochranu zdraví terapeutických koní (využívaných v EAS) a zvýšení efektivity terapeutických jednotek.

Projekt nepřinesl jen inspiraci pro vlastní praxi v podobě jasně formulovaných metodických doporučení, postupů v oblasti práce s koněm. Účastníci se shodli na tom, že aby bylo zařazení koně bezpečné, musí být na tuto činnost cíleně vybrán a připravován. Jako další velký

přínos projektu vnímáme podporování mezikulturního dialogu a znalostí v oblasti rozmanitosti a tolerance ve společnosti a respektování, uznávání a validaci znalostí, dovedností a kompetencí získaných formálním vzděláváním a neformálním a informálním učením.

Klíčová slova: welfare koní, hiporehabilitační kůň, evaluace koně

Kontaktní údaje:*

Ing. et Bc. Vladimíra Casková

Česká hiporehabilitační společnost, z. s., Zemědělská 1, 613 00 Brno

E-mail: vcaskova@gmail.com

Telefonní spojení: +420 604 244 852

Pavel Čechovský¹ Radovan Kabeš²

¹ Čechovský P.: Safety Academy for Equine, Brno, ČR,

² Kabeš R.: Klinika chorob koní, Fakulta veterinárního lékařství, Veterinární univerzita Brno, ČR

SYSTÉMY URGENTNÍ ZÁCHRANY ZVÍŘAT V ČR Z POHLEDU WELFARE

EMERGENCY ANIMAL RESCUE SYSTEMS IN THE CZECH REPUBLIC FROM AN ASPECT OF WELFARE

Souhrn:

Vzhledem k omezeným finančním možnostem ve státním sektoru je význam soukromých subjektů věnujících se rozvoji pomoci zvířatům v případě ohrožení života a zdraví nezastupitelný všude na světě. Také v ČR existují tyto subjekty, které mají nenahraditelnou úlohu při přímé organizaci takové pomoci, ale hrají důležitou roli v osvětě jak pro odbornou, tak i laickou veřejnost.

Summary:

With regards of limited budget in the governmental resort, the importance of private subject focused on development of rescue and emergency services related to animals in need is essential everywhere in the world. Such subject do exists also in the Czech Republic. They play role in the direct organization of such assistance, but they also play an important role in educating both the professionals and the public.

Klíčová slova: vyproštění zvířete, přeprava zvířat, zvíře v nouzi, veterinární záchranná služba

Keywords: animals extrication, animal transport, animal in need, veterinary rescue and emergency services

Úvod

Vznik záchranných stanic pro volně žijící živočichy, činnost veterinárních záchranných služeb, zřizování speciálních jednotek profesionálních záchrannářů (hasičů), zaměřených na záchranu zvířat, rozvoj vzdělávání profesionálních záchranných složek v manipulaci se zvířaty,

to vše lze považovat za pozitivní důsledky vývoje pokrokové civilizované společnosti. Vyspělé země disponují logisticky, technicky, legislativně a ekonomicky pokročilými systémy záchrany osob. Systém preventivního pojištění již potom nerozlišuje, zda se do problému dostal jedinec sám (např. svojí nezodpovědností), či souhrou nepříznivých okolností. Nyní nastává čas vytvořit analogické podmínky pro záchranu zvířat, která se do problémů, kdy je ohrožen jejich život či ohroženo zdraví, dostávají v důsledku vzorců chování vlastních pro jednotlivé druhy (panická reakce na situaci, kterou zvíře vnímá jako hrozbu), ale velmi často rovněž kvůli nezodpovědnému přístupu nás lidí (např. špatně zabezpečené nebo nevhodně konfigurované prostory pro chov nebo nevhodného zacházení s nimi).

Historie

Zajištění zvířete v nouzi, jeho případné vyproštění z nebezpečné situace a převoz do bezpečí bývalo v minulosti neřešitelným problémem. V posledních zhruba třiceti letech vzniklo v Evropě a ve světě několik projektů, které se na akutní záchranu různých druhů zvířat specializují. Od toho okamžiku lze ohrožená zvířata zachraňovat, poskytnout jim odbornou péči a případně transportovat tak, aby se jejich stav převozem ještě nezhoršoval.

Historii záchrany zvířat v nouzi můžeme datovat do roku 1866, kdy vznikla v USA organizace American Society for the Prevention of Cruelty to Animals (ASPCA) (Gimenez, RM, 2007). Její zakladatel Henry Brehm a jeho spolupracovníci začali jako první řešit problémy týraných zvířat, ale postupem doby vytvořili i základy pro rychlou terénní pomoc zvířatům v nouzi. Potom následovaly další spolky a služby, které pokračují ve své chvályhodné činnosti až do současnosti. Mezi nejznámější patří např. American Humane Association a anglický Blue Cross, slavící v tomto roce 125 let činnosti.

Ve světě vzešla potřeba vzniku veterinárních záchranných týmů z konkrétních potřeb profesionálních záchranářů (hasičů) a veterinárních lékařů. Do té doby se zvířata v nouzi (nemocná, zraněná, či jinak postižená) vyprošťovala a transportovala laicky, což mělo mnohdy za následek jejich další utrpení a často i zhoršení jejich zdravotního stavu, což obratem znamenalo zhoršení prognózy pro další život či zdraví takto postiženého zvířete. Ve výjimečných případech se zvíře nedalo převézt vůbec a pouze z tohoto důvodu se nakonec utrácelo. Ze stejných důvodů se profesionální záchranné složky (v ČR Hasičský záchranný sbor) začaly zajímat o vzdělávání a výcvik svých členů v manipulaci se zvířaty v kritických situacích. Osvěta a vzdělávání v oblasti urgentní záchrany zvířat ve světě ani u nás nejsou organizovány oficiálními (státními) institucemi. Zabývají se jimi pouze nestátní organizace a soukromé subjekty.

Se vznikem veterinárních záchranných týmů a vytvořením metodiky výuky záchranných složek se podařilo mnoho negativních aspektů vyřešit, takže nyní může být zvíře vyproštěno, ošetřeno a transportováno v lepším souladu se zásadami welfare.

Současná situace v ČR

Území České republiky je poměrně hustě pokryto sítí Záchranných stanic pro volně žijící živočichy. Téměř v každém krajském městě působí veterinární záchranné a převozové služby pro malá zvířata (domácí mazlíčky), nebo non-stop výjezdová služba veterináře.

Organizace na bázi soukromých subjektů zabývajících se výhradně záchranou zvířat v ČR (dle dostupných informací autorů).

Záchranná služba pro velká zvířata z.s., známá také pod názvem „Koňská Záchranka“, která velmi úzce spolupracuje s Klinikou chorob koní při Veterinární Univerzitě Brno. Původně existovala jako Pet and Horse Emergency. Úroveň poskytovaného servisu je srovnatelná se zeměmi jako je Švýcarsko, Francie a Itálie, což jsou dle nám dostupných informací jediné země, kde zatím podobné „Large Animal Rescue“ týmy vyvíjejí svoji činnost jako samostatné subjekty. V dalších evropských státech je tato aktivita integrována do působnosti profesionálních hasičských sborů, přičemž úroveň technických možností je v rámci jednotlivých zemí různá.

Záchranná služba pro velká zvířata je aktivní od roku 2009 a již v prvním roce měla na svém kontě 16 výjezdů. Těžiště práce této organizace spočívá ve vyprošťování či přepravě uvízlých, poraněných či v důsledku onemocnění rekumbentních velkých zvířat pomocí speciální transportní a vyprošťovací techniky buď zpět do stáje nebo na specializovanou veterinární pracoviště (nejčastěji KCHK VU Brno, ale již proběhly transporty i na specializovaná pracoviště v zahraničí).

Od zahájení činnosti bývá ročně realizováno cca 20 výjezdů (přes 200 v souhrnu). Mimo to se podílí ve spolupráci s veterináři na zajištění veterinární služby v rámci jezdeckých sportovních soutěží (včetně významných mezinárodních soutěží pořádaných v Česku a na Slovensku).

Své zkušenosti zúročuje i formou telefonické konzultace či videohovoru pro majitele koní (velitele zásahu HZS) v případech, kdy přímá intervence je z časového hlediska komplikovaná. Takových telefonátů bývá kolem 50 – 60 ročně. Praktická činnost spočívá i v asistenci při odchytu uprchlých hospodářských zvířat (skot, prasata, koně).

Nezanedbatelný podíl práce této organizace představují školicí a edukační aktivity pro odbornou i laickou veřejnost. Tato aktivita se postupně přesunula pod hlavičku samostatné organizace (viz dále).

Pet Medic Praha. V činnosti od 1.srpna 2002. Zabývá se záchranou zvířat chovaných ze záliby. Tato organizace vedena jedinou OSVČ. Pracuje na bázi dohody s HZS Praha o spolupráci na jejich výjezdech, kde bude přítomno zvíře. Dále vyjíždějí na vyžádání majitele zvířete. Pracuje na podobném principu jako zdravotní záchranná služba, tzn., že základem je dispečerská služba, která iniciuje výjezd posádky (řidič + veterinární záchranář). V pohotovosti jsou minimálně dvě posádky a jedna záložní. Ročně je uskutečněno cca 1500 výjezdů k akutním pacientům.

Pet Emergency Brno s.r.o. Vznikla rozdělením Pet and Horse Emergency v roce 2016. Pracuje na podobném principu, jako Pet Medic Praha. Počet akutních výjezdů k malým zvířatům se pohybuje okolo tisícovky ročně. K dispozici jsou 3 výjezdová vozidla s dvojčlennou posádkou. Úspěšnost akutních výjezdů – okolo 85%

Organizace na bázi soukromých subjektů zabývající se edukační aktivitou v oblasti záchrany zvířat v ČR (dle dostupných informací autorů)

S.A.f.E – Safety Academy for Equine. Je tým veterinárních záchranářů, veterinárních lékařů a specialistů s praktickými zkušenostmi a teoretickými znalostmi v oblasti bezpečné manipulace se zvířaty v krizových situacích. Tento tým vyučuje a vzdělává profesionální záchranáře, studenty veterinárních a zemědělských škol, ale i laickou veřejnost, jak eliminovat nebo alespoň omezit zdravotní a bezpečnostní rizika při vyprošťování a obecně záchraně zvířat ze složitých situací.

Tato akademie také iniciovala vývoj asistenční aplikace ZVÍŘE+ a její uvedení do praxe. Lze říct, že i v mezinárodním měřítku se jedná o ojedinělý počín. Tato aplikace poskytuje podporu široké veřejnosti od majitelů a chovatelů zvířat až po náhodné nálezcce opuštěného, zraněného, či uhynulého zvířete. Spektrum zahrnuje zvířata zraněná, nemocná, nalezená, týraná, uvíznutá nebo i uhynulá (včetně sražené zvěře). Potřeba vyvinout takovou aplikaci vzešla mimo jiné z potřeb činností veterinárních záchranných služeb pro zvířata ale i z potřeb samotných veterinárních lékařů.

Aplikace ZVÍŘE+ je dostupná pro platformu iOS i pro Android. V základní verzi, která je zde popsána, je volně stažitelná a poskytuje uživateli následující funkce:

- podle geografické lokality uživatele zprostředkuje kontakty na nejbližší kliniky a ordinace s non-stop provozem, nebo na veterináře s výjezdovou službou.
- v případě uvíznutí zvířete zavolá specializovanou jednotku hasičů, v jiných případech kontaktuje IZS.
- najde nejbližší a nejdostupnější přepravce zvířat, samozřejmě i včetně výše zmiňovaných záchranných služeb.
- k nalezenému volně žijícímu živočichovi vyhledá nejbližší záchrannou stanici.

Dále obsahuje informační modul, kde uživatele provede základy laické první pomoci, obsahuje sérii článků poradí v širokém spektru běžných i méně častých zdravotních, výchovných, legislativních a etologických komplikací, ale také třeba pomůže najít majitele zalétnutého poštovního holuba apod.

Tvůrci se nechali inspirovat u lidské „Záchranka app“, která ovšem zachází ve svých možnostech mnohem dál, což je samozřejmě dáno legislativním rámcem a zejména integrací s IZS.

- cílem aplikace je zajistit pacientovi co nejrychleji odbornou pomoc, případně převoz na specializované pracoviště. Tím je jednoznačně chráněno welfare zvířete. Všechny části projektu byly konzultovány s MZe ČR/ÚKOZ, SVS ČR, Policie ČR, HZS ČR, KVL ČR a jsou těmito institucemi podporovány. Aplikace bezproblémově pokrývá celé území ČR, ale již se ji naučili využívat i majitelé v přilehlých příhraničních oblastech všech okolních států.

Cíle a budoucnost zvířecích záchranných projektů:

Základním cílem je záchrana zvířecího života, a to vše s dodržением zásad welfare při manipulaci s postiženým živočichem. Tuto myšlenku je však nutné propagovat formou osvěty ať už v řadách odborníků, nebo i mezi širokou chovatelskou veřejností. Budoucnost záchranných projektů lze rozdělit do dvou témat:

- zvyšování počtu záchranných subjektů a jejich zdokonalování ve smyslu množství a kvality materiálního vybavení a personálního obsazení (zvyšování počtu členů týmu a jejich další profesionalizace).
- popularizace mobilní aplikace ZVÍŘE+ a její rozšíření mezi chovatelskou veřejností, využití nejmodernějších IT trendů pro zdokonalování stávajících aplikací a vývoje nových „chytrých“ záchranných systémů.

Závěr

Záchrané stanice, veterinární záchrané služby, záchrané a vzdělávací týmy a zvířecí záchrané systémy již prokázaly svoji opodstatněnost a životaschopnost. K dnešnímu dni pomohly zachránit nespočet zvířecích životů. Protože se však jedná o nestátní a soukromé subjekty, budou i do budoucna potřebovat entuziasmus svých tvůrců a podporu široké veřejnosti. Naši zvířecí parťáci si to jistě zaslouží!

Literatura:

- 1) Gimenez, R.M. 2007. Historical overview and development. In: Gimenez, R.M., Gimenez, T., Kimberley, A.M.(Eds.): *Technical large animal emergency rescue*, Wiley-Blackwell, pp. 3-13.

Poznámka autorů: data o činnosti jednotlivých subjektů v textu byla získána korespondenčním dotazováním každého z nich.

Kontaktní údaje:

Pavel Čechovský
Vranovská 91, 614 00 Brno
E-mail: pavel.cechovsky@safety-academy.eu

Ing. Marie Dvořáčková

Sdružení SRAZ – Společně za radostí a zdravím, z. s.

VZDĚLÁVÁNÍM K WELFARE

Životní pohoda zvířat je jedním z hlavních témat, které se prolíná řadou našich aktivit od výukových programů pro školy, zájmové kroužky, osvětové akce, praxe studentů až po odborné semináře.

V roce 2001 jsme vytvořili v SEV HMP Toulcův dvůr ojedinělou výukovou a socioterapeutickou farmu s expozicí původních českých plemen hospodářských zvířat, která je vedena v duchu welfare.

Její součástí je skupina huculských koní zapojených do programů hiporehabilitace. Cílem příspěvku je sdílení zkušeností z oblasti výchovy, přípravy a managementu koní, odborných praxí pro studenty, vzdělávání specialistů pro práci s koněm.

Welfare je naší každodenní praxí a námětem celoživotního vzdělávání.

Welfare - životní pohoda zvířat, celoživotní vzdělávání

EDUCATION FOR WELFARE

Ing. Marie Dvořáčková

SRAZ Association - Together for Joy and Health, z. s.

The well-being of animals is one of the main topics that intertwines with a number of our activities, from educational programs for schools, interest groups, educational events, student practice to professional seminars.

In 2001, at SEV HMP Toulcův dvůr, we created a unique educational and socio-therapeutic farm with an exhibition of original Czech breeds of farm animals, which is run in the spirit of welfare.

It includes a group of Hucula horses involved in hipporehabilitation programs. The aim of the post is to share experience in the field of horse education, training and management, professional experience for students, training specialists for working with horses.

Welfare is our daily practice and the subject of lifelong learning.

Welfare - well-being of animals, lifelong education.

Kontaktní údaje:

Sdružení SRAZ – Společně za radostí a zdravím, z. s.
SEV hl. m. Prahy Toulcův dvůr
Kubatova 1/32, Praha 10 Hostivař

Zbyněk Halbich

Welfare group s. r. o.

WELFARE A PŘÍSTUP KE KONÍM V 21. STOLETÍ

Souhrn

Přístup ke koním je pod stále větším drobnohledem laické i odborné veřejnosti. Obrovský podíl na tom mají současný životní styl a média. Dnes je naprosto běžné publikovat všechno okamžitě na sociální sítě, často bez kontextu a zkušeností, nebo naopak záměrně upravené, aby to bylo kontroverzní nebo líbivé, ale hlavně se záměrem získat co největší množství sledujících. To vnímáme jako příležitost k cílené osvětě. Ve spolupráci s odborníky můžeme oslovovat jak stávající, tak nastupující generaci koňáků. Součástí strategie je vyvolávat diskusi, otevírat prostor pro debaty o změnách, a vytvářet tak tlak na změny u institucí zaštiťujících koňský chov a sport.

Klíčová slova: welfare, management, vzdělávání, moderní přístup

Abstract

Human-equine interaction has been under ever increasing scrutiny by both general and professional public, largely due to current lifestyle changes, and media. It is rather common to publish everything instantly on social media, often with no context or idea, often modified so that it excites controversy and/or likes, with the underlying intention to attract following. We understand that as an opportunity for education. In close cooperation with professionals, we can address both current and commencing generations of horse people. Part of this strategy is to instigate discussions, debate changes, thus pressuring institutions organizing breeding and horse sport to yield to change.

Key words: welfare, management, education, modern approach

Úvod

Společnost **Welfare group s.r.o.** byla založena z potřeby poukázat na nutnost změny ve vnímání welfare a přístupu ke koním napříč koňskými odvětvími, včetně hobby a rekreačních koní. Welfare a obecně přístup ke koním je velmi kontroverzní téma a lze ho uchopit mnoha

způsoby. My jsme si vybrali jít cestou welfare s rozumem a naším cílem je společně s našimi partnery postupně za pomoci **OSVĚTY, VZDĚLÁNÍ, KOMPETENCE a ZODPOVĚDNOSTI** vytvořit autoritu, která bude mít sílu měnit přístup k daným tématům.

Iniciátorem byly osobní zkušenosti a pohled na zacházení s koňmi na parkurových závodech. Jednalo se o přístup majitelů, jezdců a ošetřovatelů při nakládání nebo vykládání koní z přepravníků, nebo nevhodného, nebezpečného a mnohdy vulgárního přístupu ke koním. Zároveň byl vidět naprostý nesoulad v deklarovaném chování majitelů ke koním na sociálních sítích oproti realitě při závodech.

Postupně jsme začali oslovovat odborníky na témata, kterými jsme chtěli otevřít diskusi a začít předávat zkušenosti formou cílených vzdělávacích seminářů a osvěty. Podařilo se nám dohodnout se s **Pavlem Čechovským**, majitelem S.A.F.E Academy, a **Tomášem Förchtgottem**, majitelem Horse emergency, kteří u nás působí jako zkušení lektori při pořádání odborných seminářů na téma welfare a bezpečná přeprava koní, nebo bezpečná manipulace s koňmi v krizových situacích, kterých se účastní kromě veřejnosti také například profesionální hasiči nebo zaměstnanci Státní veterinární správy.

Praktické konzultace a osvětu v oblasti sportovního odvětví uskutečňujeme s předním českým parkurovým jezdcem Ondřejem Zvárou nebo Adélou Císařovou přední českou jezdkyňi ve všestrannosti.

Odborné konzultace z oblasti vědy a výzkumu na téma welfare uskutečňujeme s **Doc. Ing. Jitkou Bartošovou, Ph.D.**, která je vedoucí vědecký pracovník a vedoucí oddělení etologie na VÚŽV v Praze, a mnoho podkladů využíváme také z její publikace z roku 2020, kterou vytvořila ve spolupráci s Ing. Klárou Ničovou, s názvem VYUŽITÍ TEORIE UČENÍ A BIOLOGICKÝCH POZNATKŮ VE VÝCVIKU A VYUŽITÍ KONÍ.

Aktivně oslovujeme další odborníky a jednáme s institucemi jako je například Státní veterinární správa nebo Česká jezdecká federace, které mají k daným tématům přímou vazbu a kompetenci.

Dále jsme se například podíleli na zajišťování koní napříč Českou republikou pro sběr vzorků pro studii výzkumu hladiny kortizolu mezi koňmi pracujícími v hiporehabilitaci a koňmi, kteří tuto činnost nevykonávají. Tento výzkum vede doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D z Katedry etologie a zájmových chovů fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity v Praze. Cílem tohoto výzkumu je hodnocení vhodnosti koní s různými druhy osobností pro hiporehabilitaci na základě stanovení hladiny kortizolu a dále vyhodnotit vliv jednotlivých aspektů chovu koní a managementu zoorehabilitace na hladinu dlouhodobého kortizolu.

Současný stav v ČR

V současnosti se nám nabízí nepřeberné množství možností, jak pracovat s koňmi, počínaje mnoha způsoby přirozené komunikace a pozitivní motivace, práce založené na vědeckém výzkumu a studiích, přístupy využívající starých a zavedených metod, až po moderní a špičkově vybavená sportovní centra. Můžeme vybírat z obrovského množství způsobů ustájení koní od pastevního ustájení, přes domácí ustájení, klasické nájemní stáje, levné ustájení přetvořené ze zemědělských objektů, až po špičkově vybavené sportovní stáje. Obrovská nabídka různých výcvikových a výchovných pomůcek už jen dotváří celkový pohled na miliardový business.

Dle dostupných informací bylo na začátku roku 2023 registrováno v České republice kolem 100.000 koní. Navíc se kůň v očích veřejnosti pomalu přesouvá z kategorie hospodářského zvířete do kategorie domácích mazlíčků. Bohužel ale neexistuje přímá úměra mezi množstvím vhodných a dostatečných pozemků potřebných pro zdravý a plnohodnotný život koní a nabídkou ustájení a rostoucím zájmem o vlastnění koně. V návaznosti na dnešní způsob rychlého a nekritického životního stylu, kdy se většina informací a rad jednoduše hledá na sociálních sítích, kde jsou často věci uměle vylepšovány, zjednodušovány a prezentovány jako rychlé způsoby dosažení patřičného cíle, se mnohdy setkáváme s povrchním přijímáním takových informací a prezentovaných postupů jako s danými fakty. Což vede k přejímání neodborných a leckdy zavádějících postupů tak, jak jsou na sociálních sítích uváděny. Jako druhému extrému jsou lidé vystavováni zastaralému přístupu ke koním, kdy je kladen abnormální důraz na dominanci člověka vůči koni a kdy tiito lidé nepřipouští jakoukoliv debatu o možnostech jiného způsobu chování, ustajování a tréninku.

Zásadním krokem ke změně vnímání a chování lidí ke koním a obecně ke zvířatům je využívání nových poznatků, studií a prostředků odpovídajícím 21. století. a prezentováním rozumného a novým poznatkům vstřícného přístupu včetně uvědomění si specifik koní jakožto zvířecího druhu, který není stejně domestikovaný jako pes nebo kočka a v podstatě ve všem se od psa nebo kočky odlišuje (predátor/kořist).

Bohužel se stále častěji setkáváme s tím, že se koně polidšťují a jsou jim přisuzovány lidské vlastnosti, motivace, pocity.

Na základě takových pocitů a vnímání dochází buď k neadekvátní adoraci zvířete, která může vést až k nebezpečným situacím, a to jak pro lidi, tak pro zvířata, nebo zcela opačně převládají zastaralé a mnohdy násilné praktiky z dob, kdy byl kůň brán jako pracovní nástroj nebo dopravní či výrobní prostředek.

Všechny tyto aspekty vedou v konečné fázi ke konfliktu. Proto za tak zásadní považujeme vzdělávání a osvětu, a to jak odborné, tak laické veřejnosti takovou formou, aby přinášené informace byly předávány pozitivními vzory a s plnohodnotným vysvětlením z řad vrcholových sportovců, uznávaných chovatelů a majitelů, veterinářů, vědců nebo sociálních účtů, aby se ostatní mohli orientovat v tom, kdo je kompetentní předávat informace, a kdo má pouze dojem, že svému zvířeti rozumí natolik, že je oprávněn to učit ty ostatní.

Cíleně bychom chtěli změnit měřítko úspěchu a kompetence, aby to nebyl jen počet sledujících na úkor opravdové erudice nebo kompetentnosti. Problém spočívá i v tom, že tiito lidé, byť v mnoha případech ovlivňují tisíce a deseti tisíce svých sledujících si neuvědomují nebo nechťejí uvědomovat zodpovědnost za svoje názory, rady nebo návody na práci s koňmi

Závěr

Vzhledem k současnému stavu v přístupu ke koním a jejich potřebám a welfare a rostoucímu množství koní je potřeba situaci aktivně řešit. Důsledně apelovat na potřebu dostatečného vzdělání a zodpovědnosti, která je naprosto nezbytná vzhledem ke zcela specifickým a náročným potřebám koní. Nabízí se otázka, zda by se neměla otevřít debata o změnách v legislativě u zřizování živnosti související s poskytováním ustájení koní na vázanou živnost s potřebným vzděláním v oboru chovatelství koní. Právě díky specifičnosti potřeb koní, co se týká přístupu a celkové pohody, která ve velké míře ovlivňuje nejen fyzický, ale i psychický stav koní.

Naším cílem je tyto debaty a diskuse vyvolávat, apelovat na rozumný a zodpovědný přístup ke koním napříč koňskou veřejností a za pomoci odborníků ukazovat možnosti vedoucí k lepšímu přístupu ke koním, a tedy i jejich welfare.

Motto WELFARE S ROZUMEM předkládá za pomoci OSVĚTY, VZDĚLÁNÍ, KOMPETENCE a ZODPOVĚDNOSTI.

Kontaktní údaje:

Zbyněk Halbich
Welfare group s. r. o., Široká 25, Ivančice 664 91
Telefon: +420 775011010
E-mail: halbich@welfaregroup.cz
www.welfaregroup.cz

Bc. Kateřina Holoubková

Pracoviště: Nezisková organizace Kamenitý Vrch, z. s.,
Černolice. Fyzioterapie Lucie Fričová, Praha - Zbraslav

VLIV POHYBU KONĚ NA POHYBOVÝ APARÁT JEZDCE

V jezdeckém sportu může docházet i k nadměrné zátěži a vzniku řady funkčních poruch pohybového aparátu a následným bolestem negativně ovlivňujících i psychiku jezdce. Příspěvek bude prezentovat případovou studii formou kazuistiky 30-leté sportovní jezdkyňe. Byly vyšetřeny funkční poruchy pohybového aparátu v důsledku nadměrné zátěže použitím metod pozorování, měření a testování. Na tomto základě byl navržen krátkodobý fyzioterapeutický plán. V terapii byly použity metody a koncepty – např. měkké a mobilizační techniky, kinesiotaping, prvky DNS (Dynamická neuromuskulární stabilizace). Na základě výsledků byl stanoven dlouhodobý fyzioterapeutický plán. V průběhu terapie došlo k odstranění bolesti, zlepšil se dechový stereotyp a zapojení hlubokého stabilizačního systému, došlo k výraznému zlepšení držení a vnímání těla a ke zlepšení jezdeckého sedu.

In equestrian sports, there is excessive strain and the emergence of a number of functional disorders of the musculoskeletal system and subsequent pains that negatively affect the psyche of the rider. The contribution will present a case study in the form of a case study of a 30-year-old sports rider. Functional disorders of the musculoskeletal system due to excessive load were investigated using methods of observation, measurement and testing. On this basis, a short-term physiotherapy plan was designed. In the therapy were used these methods and concepts – soft and mobilization techniques, kinesiotaping, DNS (Dynamic Neuromuscular Stabilization). Based on the results, a long-term physiotherapy plan was established. During the therapy, the pain was eliminated, the breathing stereotype and the involvement of the deep stabilization system improved, there was a significant improvement in posture and perception of the body, and the rider's seat was improved.

Klíčová slova: Funkční poruchy pohybového systému, fyzioterapie, jezdecký sed, interakce jezdec kůň.

**Mgr. et Mgr.
Jana Čebišová**
**Mgr. Lucie
Hovorková**

Horticon, z. s.

LOGOPEDIE V HIPOREHABILITACI V PEDAGOGICKÉ A SOCIÁLNÍ PRAXI

Abstrakt

Na základě praktických zkušeností jsme vytvořili metodiku Prvky logopedie v hiporehabilitaci, která je základním stavebním kamenem pro další individuální práci s klienty. Propojením logopedie a hiporehabilitace dochází ke komplexnímu působení na klienta s narušenou komunikační schopností za pomoci koní, poníků a aktivit s nimi souvisejícími. Při aktivitách byl pozorován pozitivní efekt hiporehabilitace kromě motorických funkcí také na pozornost, hyperaktivitu, rozvoj slovní zásoby, sociální interakci a komunikaci, facilitaci zrakového kontaktu a zlepšení jazykových schopností. Při vhodné volbě cíle a metod intervence může hiporehabilitace s prvky logopedie podpořit zlepšení stavu klientů v rozsahu jejich funkčního potenciálu a zvýšit tak jejich kvalitu života.

Klíčová slova: hiporehabilitace, logopedie, metodika Prvky logopedie hiporehabilitaci

SPEECH THERAPY IN EQUINE FACILITATED INTERVENTION

Summary

On the basis of practical experience, we created the methodology Elements of speech therapy in equine facilitated intervention, which is the basic building block for further individual work with clients. By combining speech therapy and equine facilitated intervention, a comprehensive intervention is provided for the client with impaired communication skills by means of using horses, ponies and related activities. In activities with children with neurodevelopmental disorders, positive effects of equine facilitated intervention have been observed on

attention, hyperactivity, vocabulary development, social interaction, communication, facilitation of eye contact and improved language skills, in addition to motor function. With the appropriate choice of intervention goals and methods, equine facilitated intervention with speech therapy can promote improvement in clients' condition to the extent of their functional potential and thus enhance their quality of life.

Key words: equine facilitated intervention, speech therapy, methodology Elements of speech therapy in equine facilitated intervention

Seznam literatury:

JÓNOVÁ, Viola, HOVORKOVÁ, Lucie. *METODIKA Prvky logopedie v hiporehabilitaci*. 1.vyd. Velká Rovná: Horticon, z. s., 2020.

JÓNOVÁ, Viola, JANATOVÁ, Markéta, HOVORKOVÁ, Lucie, SVOBODOVÁ, Xenia. *Vliv hiporehabilitace na rozvoj komunikačních schopností dětí s neurovývojovými poruchami*. (online).

Časopis asociace klinických logopedů ČR, 2021. ISSN 2570-6179. Dostupné z: https://casopis.aklcr.cz/artkey/lkl-202102-0005_the-effect-of-equine-facilitated-intervention-on-the-development-of-communication-skills-in-children-with-neuro.php.

Kontaktní údaje:

Horticon, z. s.
Velká Rovná 20, 395 01 Pacov
www.horticon.cz

HORTICON z.s.

MUDr. Markéta Janatová, Ph.D. RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA

Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

M. Janatová: Společné pracoviště biomedicínského
inženýrství FBMI ČVUT a 1. LF UK

VLIV KOMUNIKACE S KONĚM ZE ZEMĚ NA VARIABILITU SRDEČNÍ FREKVENCE

Souhrn:

Klíčová slova: variabilita srdeční frekvence, stres, hiporehabilitace

Úvod:

V přehledu literatury byl popsán pozitivní vliv hiporehabilitace na variabilitu srdeční frekvence, která je jedním z indikátorů stavu autonomního nervového systému a míry adaptability na stres.

Metodika:

Proband ve věku 70 let absolvoval intervenci v rozsahu 60 minut 1 - 3× týdně. Měření probíhalo den před a den po intervenci. Celkem bylo vyhodnoceno 42 hodnot. Data byla analyzována párovým t-testem. Pro měření a vyhodnocení dat byl použit komerčně dostupný systém mobilní aplikace MyAge.

Výsledky:

Byla získána hodnota pro snížení Funkčního věku o 6 měsíců na 99 % hladině významnosti. Hodnoty pro změny pro Stres a Regeneraci jsou cca 5 % hodnoty a jsou statisticky významné na hladině významnosti 95 %.

Závěr:

Výsledky naznačují zlepšení variability srdeční frekvence po kontaktu s koněm. Pro objektivní hodnocení efektu je vhodné rozšířit diagnostiku a zpracovat randomizovanou kontrolovanou studii.

Summary:

Keywords: heart rate variability, stress, equine-assisted therapy

Introduction:

The literature review described the positive impact of equine-assisted therapy on heart rate variability, which is one of the indicators of the autonomic nervous system state and adaptability to stress.

Methodology:

A 70-year-old participant underwent a 60-minute intervention 1-3 times a week. Measurements were taken one day before and one day after the intervention. A total of 42 data points were evaluated. The data were analyzed using a paired t-test. A commercially available mobile application system, MyAge, was used for data measurement and evaluation.

Results:

A value was obtained indicating a decrease in Functional Age by 6 months at the 99% level of significance. Values for changes in Stress and Regeneration were approximately 5% and statistically significant at the 95% level of significance.

Conclusion:

The results suggest an improvement in heart rate variability after the contact with the horse. For objective assessment of the effect, it is appropriate to expand the diagnostics and conduct a randomized controlled study.

Kontaktní údaje:

MUDr. Markéta Janatová, Ph.D.

Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

Zemědělská 216, 613 00 Brno-sever-Černá Pole

E-mail: vedavyzkum@hiporehabilitace-cr.com

Telefon: +420 776 643 102

MUDr. Jana Kulichová

Mezinárodní klasifikátor handicapů FEI

NOVINKY VE SPORTOVNÍM JEŽDĚNÍ HANDICAPOVANÝCH

Abstrakt:

Paradrezura je součástí FEI disciplín od roku 2006 a již od roku 1996 je součástí Paralympijských her. Za téměř 30 let došlo k ohromnému kvalitativnímu zlepšení výkonů umožněných vysokou úrovní koní a soutěžících v jednotlivých kategoriích. Jako každý jiný sport, zvláště pokud je provozován na vrcholové úrovni, je velmi finančně náročná a je i tvrdou dřinou a odříkáním i při nezbytném talentu. V postcovidovém období došlo k velkému rozmachu soutěží, opět se více zapojují nové i mimoevropské země a některé státy, které s odchodem první generace jezdců ztratily závodníky, začínají znovu (Brazílie, Maďarsko, Mexiko, Slovensko, Turecko). Nadále pokračuje zájem o paradriving, tedy jízdu v zápřeží, a např. v r. 2023 se konalo první mistrovství v tomto sportu v USA.

Klasifikace handicapovaných stále vychází ze systému vytvořeném Dr. Christine Meaden, který byl představen již v roce 1994 v Hartpury. Nadále je snaha zpřesnit klasifikaci handicapů a vypracovat systém jejich hodnocení na vědecké bázi, ale výzkumy teprve probíhají, bez jasného doporučení do praxe. Drezurní výkon jistě významně ovlivňuje dynamická trupová stabilita a symetrie. Zpřesňuje se specifikace kompenzačních pomůcek a zvažuje se zařazení náročnějších figur do jednotlivých testů. Opět se uvažuje o zařazení mentálně handicapovaných do paradrurních soutěží.

Od roku 2023 se testy pro paradrurní soutěže rozdělily na Para Novice, Para Intermediate a Para Grand Prix podle obtížnosti. Snahou je více motivovat a zapojit i začínající jezdce do mezinárodních soutěží. S tím se pojí i kvalifikační předpoklady k postupu do vyšších testů a tím i na Mistrovství světa a Paralympiádu.

Klíčová slova: Paradrezura, Klasifikace handicapů, Paradrurní testy

Ing. Věra Lantelme-Faisan, DiS.

Svítání, z. s. – středisko pro vzdělávání, konzultaci a poradenství v hiporehabilitaci; Horse in Education and Therapy International, AISBL (HETI); European Equine Assisted Therapy Network (EEATN)

NETWORKING V HIPOREHABILITACI: ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ

Přednáška se zaměří na zkušenosti zahraničních organizací v oblasti hiporehabilitace a jejich přístupy k networkingu. Bude diskutovat o konkrétních příkladech a spolupracích, které mohou poskytnout inspiraci a nové pohledy pro pracovníky v hiporehabilitaci v České republice.

Klíčová slova: Hiporehabilitace, Zahraniční organizace, Networking, Spolupráce, Inspirace, Nové pohledy

The lecture will focus on foreign organisations' experiences in Equine Assisted Services (EAS) and their approaches to networking. It will discuss specific examples and collaborations that can provide inspiration and new perspectives for EAS professionals in the Czech Republic.

Keywords: Equine Assisted Services, Foreign Organizations, Networking, Collaboration, Inspiration, New Perspectives

Úvod

V této přednášce se zaměřím na zkušenosti zahraničních organizací v oblasti hiporehabilitace a jejich přístupy k networkingu. Budu prezentovat konkrétní příklady a spolupráce, které by mohly inspirovat a přinést nové pohledy pro pracovníky v hiporehabilitaci v České republice. Cílem je představit konkrétní příklady, které můžeme čerpat z mezinárodního prostředí pro rozvoj hiporehabilitace v ČR.

Obsah

1. Zkušenosti zahraničních organizací v networkingu
 - Představení organizací sse zkušeností v networkingu v hiporehabilitaci.
 - Analýza jejich přístupů k networkingu.
 - Význam a přínosy networkingu v mezinárodním kontextu.

2. Role networkingu v rozvoji hiporehabilitace

- Význam efektivního networkingu pro sdílení know-how a získávání nových perspektiv.
- Příklady úspěšných mezinárodních spoluprací a projektů.
- Jak lze efektivně využívat networking pro podporu hiporehabilitace.

3. Inspirace a nové pohledy pro Českou republiku

- Představení konkrétních příkladů spoluprací, které by mohly být inspirací pro ČR.
- Možné mezinárodní spolupráce.
- Jakým způsobem můžeme využít tyto poznatky pro další rozvoj hiporehabilitace v ČR.

Závěr:

Přednáška představuje zkušenosti zahraničních organizací v oblasti hiporehabilitace a jejich efektivních přístupů k networkingu. Cílem této prezentace je inspirovat a přinést nové pohledy pro pracovníky v hiporehabilitaci v České republice. Mezinárodní spolupráce a networking mohou hrát klíčovou roli v dalším rozvoji této oblasti v naší zemi.

Reference:

HETI – <https://hetifederation.org/>

EEATN – <https://hipoterapie-kurzy.com/eeftn/>

Svitání International – <https://hipoterapie-kurzy.com/svitani-international/>

EAFPN – Equine Assisted and Facilitated Practitioners Network – <https://www.facebook.com/groups/EAFPNMembers>

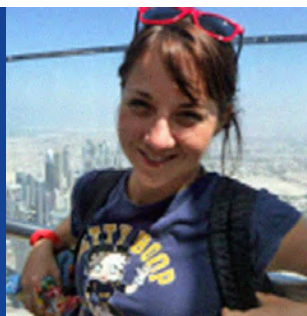

Kontaktní údaje:

Ing. Věra Lantelme-Faisan, DiS.

E-mail: vera@hipoterapie-kurzy.com

doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D.¹

Štěpán Zítek¹

Veronika Juričková^{2,3}

Kamila Petrová⁴

Barbora Sládková⁴

Ivona Svobodová¹

¹ Department of Ethology and Companion Animal Science, Faculty of Agrobiological Sciences, Czech University of Life Sciences

² Center for Advanced Studies of Brain and Consciousness, National Institute of Mental Health

³ First Faculty of Medicine, Charles University

⁴ Center of Equine Assisted Therapy of Psychiatric Hospital Kosmonosy, Psychiatric Hospital Kosmonosy

VLIV HIPOREHABILITACE NA VNÍMÁNÍ ÚZKOSTI U PACIENTŮ SE ZÁVISLOSTÍ

Abstrakt

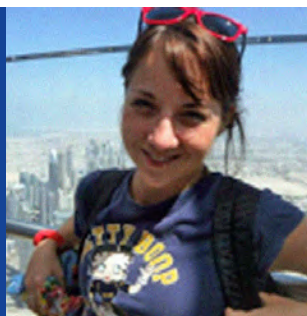
U klientů se závislostí má Hipoterapie v psychiatrii a psychologii (HTP) pozitivní vliv na retenci v léčbě či například na motivaci k účasti na dalších léčebných činnostech (Kern-Godal et al. 2016; Sudmann 2018). Cílem této studie je vyhodnotit, jak působí konkrétní program HTP v areálu PN Kosmonosy na úzkost u klientů s touto diagnózou.

Během studie bylo použito 5 nástrojů měření – vyplněny byly Škála na měření úzkosti a úzkostlivosti STAI (Figsalová, 2019), škála DAS21 (Lovibond et Lovibond, 1995), Beckův inventář úzkosti (Beck et al. 1988), Škála vnímaného stresu PSS (Cohen & Janicki-Deverts, 2012) a PANAS (Watson, Clark et Tellegen, 1988). V experimentální skupině bylo 40 respondentů (s hiporehabilitací), stejně jako ve skupině kontrolní (bez hiporehabilitace). Hiporehabilitace v experimentální skupině probíhala jednou týdně po dobu 4 týdnů, v kontrolní skupině probíhal standardní program oddělení. V současné době stále probíhá analýza a sběr dat, která budou později prezentována.

Klíčová slova: HTP, syndrom závislosti, psychotherapie úzkost

Použité zdroje:

1. Beck, A. T., Epstein, N., Brown, G., & Steer, R. A. (1988). An inventory for measuring clinical anxiety: Psychometric properties. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(6), 893–897. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.56.6.893>
2. Cohen, S., & Janicki-Deverts, D. (2012). Who's stressed? Distributions of psychological stress in the United States in probability samples from 1983, 2006 and 2009. *Journal of Applied Social Psychology*, 42, 1320-1334
3. Figalova N., 2019, Překlad a psychometrické vlastnosti české verze škály vnímaného stresu, magisterská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra psychologie
4. Kern-Godal A, Brenna IH, Kogstad N, Arnevik EA, Ravndal E. 2016. Contribution of the patient-horse relationship to substance use disorder treatment: Patients' experiences. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being* 11:12
5. Lovibond, S.H. & Lovibond, P.F. (1995). *Manual for the Depression Anxiety & Stress Scales*. (2nd Ed.) Sydney: Psychology Foundation
6. Sudmann TT. 2018. *Communitas and Friluftsliv: equine-facilitated activities for drug users*. *Community Development Journal* 53:556-573.
7. Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. *Journal of personality and social psychology*, 54(6), 1063.

doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D¹

Machová Kristýna¹

Zítek Štěpán¹

Juríčková Veronika^{2,3}

Procházková Radka⁴

Vaníčková Zdislava⁵

Šámalová Magdaléna¹

Makovcová Aneta¹

Flagarová Věra¹

Svobodová Ivona¹

¹ Department of Ethology and Companion Animal Science, Faculty of Agrobiological Sciences, Czech University of Life Sciences

² Center for Advanced Studies of Brain and Consciousness, National Institute of Mental Health

³ First Faculty of Medicine, Charles University

⁴ Department of Statistics, Faculty of Economics and Management, Kamýcká 129, 16521 Prague, Czech Republic

⁵ Institute of medical biochemistry and laboratory diagnostics, Charles University, First Faculty of Medicine, Prague, Czech Republic

HODNOCENÍ DLOUHODOBÉHO STRESU U KONÍ V HIPOREHABILITACI S OHLEDEM NA JEJICH OSOBNOST

Abstrakt

Vyrovnaný hiporehabilitační kůň, s ohledem na specifičnost aktivity, do které je zapojen, by neměl vykazovat známky dlouhodobého stresu. V této studii byl vybrán kortizol separovaný z hřívky, jako jeden z možných ukazatelů, jehož zvýšená hladina může naznačovat možné dlouhodobé vystavení stresovým faktorům (Saluti et al. 2022). Z hřívky je možné zpětně odhadnout období až měsíce a půl.

Jedním z důležitých faktorů, který může mít vliv na vhodnost zařazení koní do hiporehabilitace, je jejich osobnost. Ta může mít velký dopad na pohodu koní v rámci jejich pracovního zařazení, jak uvádí Rankins et Wiskins (2020) v jejich systematickém review. Osobnost byla v naší studii hodnocena Equine personality test (EPT), který splňuje všechny psychometrické náležitosti k poskytnutí relevantních výsledků (Iijichi, 2013a, 2013b, Jolivald et al. 2022).

V této studii bude ohodnoceno 70 hiporehabilitačních koní a 35 koní věnujícím se rekreačnímu ježdění u nichž bude porovnávána hladina dlouhodobého kortizolu a vyhodnocen EPT.

Klíčová slova: kůň, hiporehabilitace, EPT, kortizol

Použité zdroje:

1. Ijichi, C., Collins, L.M., Creighton, E., Elwood, R.W., 2013. Harnessing the power of personality assessment: subjective assessment predicts behaviour in horses. *Behav. Process.* 96, 47–52. <https://doi.org/10.1016/j.beproc.2013.02.017>.
2. Ijichi, C.L., Collins, L.M., Elwood, R.W., 2013. Evidence for the role of personality in stereotypy predisposition. *Anim. Behav.* 85, 1145–1151. <https://doi.org/10.1016/j.anbehav.2013.03.033>.
3. Jolivald A., Yarnell K., Hall C., Ijichi C., 2022. Do you see what I see? Investigating the validity of an equine personality questionnaire, *Applied Animal Behaviour Science*, Volume 248, 105567,
4. Rankins Ellen M., Wickens Carissa L., A systematic review of equine personality, *Applied Animal Behaviour Science*, Volume 231, 2020, 105076,
5. Saluti G, Ricci M, Castellani F, Colagrande MN, Di Bari G, Vulpiani MP, Cerasoli F, Savini G, Scortichini G, D'Alterio N. 2022. Determination of hair cortisol in horses: comparison of immunoassay vs LC-HRMS/MS. *Anal Bioanal Chem.* 2022 Nov;414(28):8093-8105. doi: 10.1007/s00216-022-04343-6.

Kontaktní údaje:

doc. Ing. Kristýna Machová, Ph.D.
Katedra etologie a zájmových chovů
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Česká zemědělská univerzita v Praze.
Kamýčká 129, 165 00 Praha - Suchbát

Mgr. Kateřina Maříková¹ Kamila Řasová²

¹ Centrum hiporehabilitace Mirákl, o.p.s.

² Ústav rehabilitačního lékařství 3. LF UK

HIPOTERAPIE U DĚTÍ SE SPINÁLNÍ MUSKULÁRNÍ ATROFÍ

Souhrn

Případová studie prezentuje možnosti hipoterapie u dětí se spinální muskulární atrofií (SMA). U tohoto nervosvalového onemocnění došlo v poslední době k významným změnám nejen v oblasti léčby, ale i v oblasti diagnostiky. Nová genová terapie zastavuje progresi onemocnění a fyzioterapie a hipoterapie jsou doporučovanými postupy pro zlepšení klinického stavu dětí s SMA. Ve studii je zmapována terapie dívky ve věku 3,5 roku s typem SMA II. Studie pomocí standardizovaných testů i objektivního měření srovnává efekt klasické fyzioterapie „Standard of care“ a hipoterapie. Zároveň monitoruje i dlouhodobý efekt hipoterapie pomocí dotazníku kvality života a pomocí molekulárně biologických ukazatelů (lncRNA).

Klíčová slova: spinální muskulární atrofie, fyzioterapie, Standard of care, hipoterapie, psychomotorický vývoj, genová terapie

Summary

A case study presents the possibilities of hippotherapy in children with spinal muscular atrophy (SMA). This neuromuscular disease has recently undergone significant changes not only in the field of treatment, but also in the field of diagnostics. New gene therapy halts the progression of the disease, and physiotherapy and hippotherapy are recommended procedures to improve the clinical condition of children with SMA. The study maps the therapy of girls aged 3.5 years with type SMA II. Using standardized tests and objective measurements, the study compares the effect of classic „Standard of care“ physiotherapy and hippotherapy. At the same time, it also monitors the long-term effect of hippotherapy using a quality of life questionnaire and using molecular biological indicators (lncRNA).

Key words: spinal muscular atrophy, physiotherapy, Standard of care, hippotherapy, psychomotor development, gene therapy

Úvod

Spinální muskulární atrofie (SMA) je vzácné progresivní nervosvalové onemocnění, které vzniká mutací genu SMN1. Klinický projev onemocnění je patrný již u kojenců a batolat a ovlivňuje jejich psychomotorický vývoj. Hlavní léčebnou metodou je farmakologická terapie. Stále více se klade důraz na komplexní rehabilitační léčbu SMA, jejíž součástí je i fyzioterapie, která má na základě dlouhodobých pozorování vliv na progresi onemocnění. Proto jsme se rozhodli sledovat efekt fyzioterapie, a to konkrétně individuální formy fyzioterapie dle doporučovaného postupu „SMA-SOC“ a hipoterapie. Metodu hipoterapie jsme zvolili z toho důvodu, že díky ní jsme schopni efektivně cílit naši terapii na aktivitu pánevního dna a bránice. Tyto oblasti jsou u dětí s SMA často v nefyziologickém napětí i postavení.

Metodika

Jako podmínka pro zařazení pacientů do studie je věková hranice dětí 1 rok – 8 let a to nezávisle na typu SMA. Další podmínkou je schopnost samostatného sedu a neměnná medikace v průběhu předchozích alespoň 6ti měsíců. Vylučujícím kritériem je subluxace kyčelních kloubů a alergie na koňské prostředí. Děti budou rozděleny do dvou skupin. Obě skupiny podstoupí šestidenní terapeutický program stejné délky a intenzity se stejným terapeutickým cílem. První skupina bude mít hipoterapii 2x denně po dobu 15ti minut a 1x denně 20 min. terapeutické čištění, druhá skupina individuální fyzioterapii 1x denně 30 minut a 1x denně 20 min. terapeutické čištění.

Změna v psychomotorickém vývoji dětí bude měřena klinickými standardizovanými testy, spirometrií a 3D video-analýzou (Qualisys Motion Capture Systems 2020.3). Dlouhodobý efekt rehabilitace bude monitorován pomocí molekulárně biologických ukazatelů (lncRNA). Výzkum je mimo jiné zaměřen i na posouzení vlivu rehabilitace na kvalitu života, která bude hodnocena pomocí dotazníku ICQ.

Výsledky

Proběhly již 4 výzkumné pobyty, kterých se celkem zúčastnilo 21 dětí s SMA. Dosavadní výsledky bychom rádi prezentovali na kazuistice dívky, 3,5 roku s typem SMA II. V jejím případě došlo k výraznému zlepšení u klinických standardizovaných testů, u spirometrie i u dotazníku ICQ. Kvalitativní zlepšení jsme dále pozorovali i v testu HMFS pro děti s SMA. Prezentováno bude i srovnání efektu fyzioterapie SMA-SOC a hipoterapie na standardizovaných testech a spirometrickém měření.

Diskuse

Hipoterapie je velmi často využívanou terapií u osob se spinální muskulární atrofií, přesto dosud existuje pouze jedna studie, která částečně dokazuje vhodnost této metody. I my na základě zkušeností se s tímto názorem shodujeme. Klinický obraz dětí s SMA je v některých

oblastech podobný, a proto lze stanovit i společné cíle hipoterapie. Na základě našich zkušeností se jedná o uvolnění napětí v oblasti bránice a tím snížení těžiště trupu, uvolnění tlaku v oblasti stydkých kostí a korekce sedu s usazením na sedací hrboly, s následným fyziologickým napřímením vycházející z oblasti pánve (ne ramen).

Závěr

SMA je sice progresivním onemocněním, ale zdá se, že se současnou farmakologickou léčbou doplněnou vhodnou intenzitou cílené rehabilitace je možné nejen zmírnit projevy onemocnění, ale i zlepšit kvalitu i kvantitu psychomotorického vývoje. Právě díky patogenezi onemocnění se hipoterapie jeví jako velmi funkční fyzioterapeutickou metodou z hlediska krátkodobého, ale i dlouhodobého efektu. Což jasně ukazuje i prezentovaná kazustika. Jsme přesvědčeni, že po ukončení probíhající studie budeme schopni na tuto hypotézu dát jednoznačnou odpověď.

Literatura:

1. Finkel RS, Mercuri E, Meyer OH, et al. Diagnosis and management of Spinal Muscular Atrophy: Part 2: pulmonary and acute care; medications, supplements and immunizations; other organ systems; and ethics. *Neuromuscular Disord* 2018; 28(3):197-207. doi:10.1016/j.nmd.2017.11.004.
2. Sally Dunaway, Jacqueline Montes, Michael P McDermott et al. Physical therapy services received by individuals with spinal muscular atrophy (SMA). *J Pediatr Rehabil Med* 2016; 9(1):35-44. doi: 10.3233/PRM-160360.
3. Joergen Jeppesen, Anny Madsen, John Marquardt et al. Living and ageing with spinal muscular atrophy type 2: observations among an unexplored patient population. *Dev Neurorehabil* 2010; 13(1):10-8. doi: 10.3109/17518420903154093.
4. Johnson EW, Braddom R. Over-work weakness in facioscapulohumeral muscular dystrophy. *Arch Phys Med* 1971; 52(7):333-6.
5. Julia Rebecka Dahlqvist, John Vissing. Exercise Therapy in Spinobulbar Muscular Atrophy and Other Neuromuscular Disorders. *J Mol Neurosci* 2016; 58(3):388-93. doi: 10.1007/s12031-015-0686-3.
6. Madsen, K.L., Hansen, R.S., Preisler, N. et al. Training improves oxidative capacity, but not function, in spinal muscular atrophy type III. *Muscle Nerve* 2014; 52(2):240-4. doi: 10.1002/mus.24527
7. Aga Lewelt, Kristin J Krossschell, Gregory J Stoddard et al. Resistance strength training exercise in children with spinal muscular atrophy. *Muscle Nerve* 2015; 52(4):559-67. doi: 10.1002/mus.24568.
8. Bart Bartels, Jacqueline Montes, W Ludo van der Pol et al. Physical exercise training for type 3 spinal muscular atrophy. *Cochrane Database Syst Rev* 2019; 1;3(3):CD012120. doi: 10.1002/14651858.CD012120.pub2.

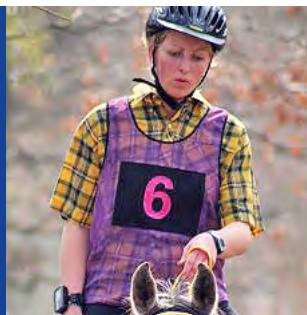
9. Eugenio Mercuri, Charlotte J Sumner, Francesco Muntoni et al. Spinal muscular atrophy. *Nat Rev Dis Primers* 2022; 4;8(1):52. doi: 10.1038/s41572-022-00380-8.
10. Danielle Lemke, Erin Rothwell, Tara M Newcomb et al. Perceptions of equine-assisted activities and therapies by parents and children with spinal muscular atrophy. *Pediatr Phys Ther* 2014; 26(2):237-44. doi:10.1097/PEP.0000000000000027.
11. Wendy Wood, Kathy Alm, Joann Benjamin et al. Optimal Terminology for Services in the United States That Incorporate Horses to Benefit People: A Consensus Document. *J Altern Complement Med* 2021; 27(1):88-95. doi: 10.1089/acm.2020.0415.

Kontaktní údaje:

Mgr. Kateřina Maříková

Bohuslavice 63, Telč 588 56

E-mail: katerina.marikova@chmirakl.cz

Ing. Pavla Másilková

CEO v RájProKoně.cz s.r.o.

ZDRAVÉ KRMENÍ KONÍ – SPRÁVNÝ MANAGEMENT A TECHNIKA KRMENÍ

Anotace

Výživa a krmení koní je jedním z 5ti základních pilířů welfare u koní.

Krom toho, CO koně k výživě dostávají, je neméně důležité kdy, jak, proč, jak často, v jakém stavu a v jakém množství TO dostávají.

Voda. Koně musím mít neustálý příjem k čisté, čerstvé vodě standardní teploty 8-15°C. Cca 2-3l/1kg suš. krmiva (dle akt. stavu zvířete).

Objemná krmiva. Naprostá nutnost. Management podávání + denní dávka dle výživného stavu zvířete. V ideálním případě ad libitně. Důležité kritérium – hygienická kvalita.

Koncentrovaná krmiva. Není nutné u všech koní. Rozdělení do více denních dávek. Nepřekračovat doporučené denní dávky. Respektovat fyziologii trávicího ústrojí > objem dávky/jedno krmení. Krmit vhodná krmiva.

Respektovat hierarchii stáda a umět s ní pracovat s ohledem na krmení tak, aby měl možnost se napít a nasytit v klidu každý člen stáda.

Cílem přednášky je vysvětlit a nastínit správný management krmení koní. Nejlépe tak, aby byl co nejbližší jejich přirozeným potřebám.

Klíčová slova: koně, welfare, voda, denní dávka, objemná krmiva, koncentrovaná krmiva, hygienická kvalita

Kontaktní údaje:*

Ing. Pavla Másilková

RájProKoně.cz s.r.o.

Nám. Bratří Jandusů 28, 104 00 Praha-Uhřetěves

E-mail: info@rajprokone.cz

Telefon: +420 605 538 510

* Autor souhlasí se zveřejněním uvedených kontaktních údajů ve sborníku

Mgr. Michaela Mašková

Jezdecký klub ŠERM – Lochovice

AUGMENTATIVNÍ A ALTERNATIVNÍ KOMUNIKACE V HIPOREHABILITACI

1. Příspěvek empirického šetření – Nové trendy v hiporehabilitaci v rovině klinické praxe

Anotace

Nedílnou součástí lidí pro život ve společnosti je komunikace. Je však mnoho lidí, kteří z různých příčin nejsou schopni plně využívat mluvené řeči. Ať už jsou to lidé s mentálním, tělesným, kombinovaným či jiným vrozeným postižením nebo lidé s autismem, ale též lidé po mozkové příhodě, neurologickým onemocněním, rakovině hrtanu, úrazu či operaci.

Tito lidé se učí využívat náhradní, rozšiřující komunikaci od předmětů, fotografií, obrázků, symbolů (piktogramů), komunikačních tabulek a zážitkových knih přes komunikátory s hlasovým výstupem, tablety s komunikačními výstupy, počítače se speciálními programy až po znak a slovo.

V přednášce se posluchači seznámí s možnostmi použití a využití augmentativní a alternativní komunikace při hiporehabilitaci. Jaké jsou nosiče a zásobníky obrázků, jak je umístit a správně s nimi pracovat, jak srozumitelně strukturovat činnost aktivit, jak se podílet o zážitky, potřebu, náladu, vůli či pocit. Jaké jsou technické pomůcky, které programy nám ulehčí práci a jak rozvíjet vzájemnou komunikaci mezi klientem a okolím.

Pro komplexní rozvoj klienta, což hiporehabilitace přináší, je komunikace nedílnou součástí. Vede k začlenění do společnosti, zvýšení sebedůvěry a k aktivizaci jedince do života, společnosti, práce a zábavy.

Kontaktní údaje:

Jezdecký klub ŠERM - Lochovice, Lochovice 66, 267 23

E-mail: hpsp@hiporehabilitace-cr.com

Telefon: +420 737 558 313

Michaela Mašková^{1,2}
Markéta Janatová²
Pavel Smrčka¹

¹ Katedra informačních a komunikačních technologií
v lékařství Fakulty biomedicínského inženýrství
Českého vysokého učení technického v Praze
² Česká hiporehabilitační společnost

VÝZKUM MOŽNOSTÍ SYNCHRONNÍ TELEMONTORACE KONĚ A JEZDCE PŘI HIPOTERAPII

Souhrn

Klíčová slova: hipoterapie, telemontorace, motorické funkce, fyziologické funkce

Úvod

V literatuře je popsán pozitivní efekt hipoterapie na motorické a kognitivní funkce i na psychický stav pacienta. Mechanismem účinku je zejména působení pohybu koňského hřbetu při jíždě, multisenzorická stimulace a biologická zpětná vazba.

Obsah

Cílem výzkumu je experimentální vývoj systému pro synchronní monitoring koně a jezdce a analýza možností jeho využití pro optimalizaci průběhu hipoterapie. Ve spolupráci multidisciplinárního týmu jsou testovány klíčové charakteristiky jako typ a umístění senzorů a přizpůsobení vlastností řešení pro použití v terénu. Ověření použitelnosti probíhá u pacientů s různým typem motorického deficitu.

Závěr

V příspěvku seznámíme posluchače s experimentálním vývojem a nabídkou spolupráce při výzkumu.

RESEARCH INTO THE POSSIBILITIES OF SYNCHRONOUS TELEMONITORING OF HORSE AND RIDER DURING HIPPOTHERAPY

Summary

Keywords: hippotherapy, telemonitoring, motor functions, physiological functions

Introduction

The literature describes the positive effects of hippotherapy on motor and cognitive functions, as well as the psychological state of the patients. The mechanism of action involves the movement of the horse's back during riding, multisensory stimulation, and the biological feedback between the horse and the human.

The aim of the research is experimental development of a system for synchronous monitoring of horse and rider and to analyze the possibilities of its use to optimize the course of hippotherapy. With the cooperation of a multidisciplinary team, key characteristics such as the type and location of sensors and the adaptation of the properties of the solution for use in the field will be determined. Validation of applicability will take place in a group of patients with different types of motor deficits.

Conclusion

In this presentation we will acquaint the audience with experimental development and the offer of cooperation in research.

Kontaktní údaje:

Mgr. Michaela Mašková

KIT FBMI ČVUT, Studničkova 7, 128 00 Praha 2

Korespondenční adresa: Lochovice 66, 267 23

E-mail: hpsp@hiporehabilitace-cr.com

Telefon: +420 737 558 313

**Ing. et Mgr.
Markéta Píšová,
Ph.D.**

**Mgr. Martina
Procházková**

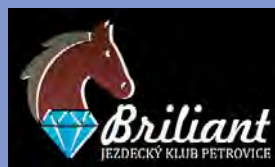
HPSP JAKO MOŽNOST PRO ROZVOJ JEMNÉ MOTORIKY

Klíčová slova: grafomotorika, jemná motorika, postižení hybnosti

Cílem práce je poukázat na pozitivní vliv hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi na rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky především u dětí předškolních a raného školního věku. Obratné pohyby nejsou geneticky fixovány, ale vznikají učením. Pro realizaci obratného pohybu je nutná dokonalá souhra posturálně-lokomočních systémů se systémem obratné hybnosti. Jednou získaná dovednost se v paměti fixuje dlouhodobě, zůstane v paměti zachována v obrysech celý život, ale vždy je nutno ji při evokaci oživit opakováním. Dovednosti, které se naučíme v raném věku, mají větší schopnost dlouhodobé fixace než dovednosti získané později. Grafomotorika se u dítěte rozvíjí v závislosti na mnoha psychomotorických funkcích – vliv na ni má mentální vyspělost dítěte, zrakové a prostorové vnímání, lateralita, paměť, pozornost, významný vliv má úroveň jemné a hrubé motoriky. Jemná motorika je nedílnou součástí hrubé motoriky a přímo je jí přímo ovlivněna. Cílem práce je prokázat vliv hiporehabilitace na rozvoj grafomotoriky u dětí s motorickým opožděním a u osob s postižením hybnosti ukázat, že rozvoj hrubé a jemné motoriky v rámci prováděné hiporehabilitace má přímý vliv na grafomotoriku.

Kontaktní údaje:

Jezdecký klub Briliant Petrovice
Markéta Píšová, JK Briliant Petrovice
E-mail: maky.m@seznam.cz
Martina Procházková, JK Briliant Petrovice
E-mail: martina.kumpostova@seznam.cz

Zuzana Prokopová

MOTIVACE KONĚ KE SPOLUPRÁCI S ČLOVĚKEM

Ve své přednášce se zaměřím na možnosti motivace koní ke spolupráci s člověkem, což má svá specifika i pro přípravu a využití koní v hiporehabilitaci. Vycházím z více než dvacetileté spolupráce s hiporehabilitačními středisky z celé České republiky.

Bez motivace nejde nic hladce. Kůň (a nejen kůň) bez motivace přestane spolupracovat. Čím ale koně motivovat, aby s námi chtěl spolupracovat? Může být několik druhů motivace:

- bezpečí,
- krmení,
- voda,
- pohodlí a nepohodlí.

Nejdůležitější však je, správně je seřadit. Vráťme se k přirozenému chování koní. Kůň je stádové zvíře. Proč? Protože skupina – stádo, pro něj znamená **bezpečí**. Ve stádě má svou vedoucí klisnu, jejímiž pokyny se řídí. Má tam též svého hřebce, který ho chrání a napomíná, pokud dělá něco špatně. Může tedy svůj život prožít relativně bez starostí, pokud se řídí stanovami stáda. Víme, že pokud se nám koník plaší, vůbec ho nezajímá, jestli se plaší na krásné zelené louce. To znamená, že nikoliv krmení, ale **bezpečí je číslo 1 v motivaci koně**.

Chcete-li tedy spolupráci koně, musíte nejdříve zajistit, aby se s vámi cítil bezpečně. A pokud chcete vy být tím bezpečím, budete se muset stát vedoucí klisnou i hřebcem v jedné osobě. Možná se někdo tomuto výroku zasměje. Ale komu by nebylo příjemné, aby za ním kůň z výběhu (pokud chodí do výběhu) přicválal? Aby za námi bez vodítka prošel všude, kde je potřeba? Aby byl trpělivý a pozorný k našim požadavkům? Aby se nebál v naší přítomnosti. Kdo z nás tohle všechno má? A jak toho všeho dosáhnout? Jak se stát vedoucím členem stáda? K tomuto potřebujeme vědět několik zákonitostí z etologie koně (viz. např. motivace) a také potřebné know-how (jak na to).

Pokud dokážete koně správně motivovat, pak jste pochopili jeho potřeby, duši a kůň, coby váš přítel, pro vás udělá téměř cokoliv, co bude v jeho silách. Předpokládejme, že máte mladého nezkušeného koníka, který tento přístup od člověka nikdy nepoznal. Jak vás toto zvíře vidí? Pravděpodobně jste pro koně velmi nečitelný tvor. Pokud majitel koně nezná jeho etologii, může být vztah velmi nevyvážený až nebezpečný. Z pohledu člověka, ale hlavně z pohledu koně: přijde to dvounohé stvoření, chytí mně, zavře, podrbe, když do něj šfouchnu, vypadne z něj mrkev, hodí mi na záda tu těžkou věc. Snaží se mě napadnout nebo co (nasedání), atd... Spoustu těchto úkonů koník nechápe a nechce si je nechat líbit, nebo se jich bojí. V případě vyšších požadavků na koně je také možné, že nám kůň vyhovět nemůže, protože mu to fyzický stav neumožňuje (fyzická kondice, špatně upravená kopyta, zdravotní stav...). Na nás tedy je, abychom zvážili tyto varianty dřív, než začneme koně k něčemu nutit, ať už fyzickým nebo psychickým nátlakem. Pokud totiž dokážeme pochopit, jak kůň vnímá své okolí a dokážeme se na svět začít dívat jeho očima, jsme na nejlepší cestě k té pravé motivaci.

Prvním krokem k tomu, aby se s námi kůň cítil bezpečně, je **spravedlivý přístup**. Kůň coby zvíře, nerozumí tomu, co bude. Jen očekává. Když každý den probíhá stejně, je v klidu a očekává další dění. Pokud reagujeme na jeho chování vždy stejně, záporně či kladně, nabude důvěry a porozumí tomu, co po něm chceme. Spravedlnost není jen to, že se vyhneme nespravedlivému trestu. Znamená také, že pokud kůň udělá chybu, tak ho spravedlivě potrestáme podle závažnosti prohřešku. Trest a odměnu berme podle našeho žebříčku priorit. Malý příklad za všechny. Pokud kůň drží špatně nohu při kováni, není vhodné ho za to zbít, ale je zde místo spíše pro trpělivost a asertivitu. Pokud po nás chňapne zuby, není na místě přejít to s úsměvem. Hlavně je třeba reagovat vždy stejně. Ne jednou koníkovi odpustit lumpačiny, protože se na nás dívá návštěva a jindy být extrémně tvrdý, protože jsme na závodech a pracují nám nervy.

Bezpečí pro koně znamená, že ví, co od nás může čekat. Že k němu budeme **spravedliví a nekompromisní** v záležitostech výchovy. Pokud dokážete v koni vyvolat dostatečný pocit bezpečí, je to nejspolehlivější způsob, jak dosáhnout pravého partnerství a zároveň bezpečnosti ve vašem vztahu.

Na to, jak se k nám kůň chová, může mít nemalý vliv také prostředí, v němž žije. Stres ze samoty, přepracování nebo naopak nedostatek pohybu se samozřejmě odrazí jak na soustředěnosti, tak i na celkovém naladění koně. Prostor, v jakém s koněm pracujeme, se odvíjí od pokročilosti v našem partnerství. Vždy postupujeme od jednoduchého ke složitějšímu, tedy i ve výběru prostředí se tímto řídíme. Postupem času můžeme prostředí měnit a zvyšovat si tak cíle. Dávat koni výzvy a odměňovat pokroky. Výsledkem je, že koník je ochotný

v jakémkoliv prostředí. Pro vztah s koněm je prvotní mít koně rád. A mít rád, znamená akceptovat koně nejen v čase, kdy jsme s ním. Nejen naučit se rozumět jeho řeči. Znamená to také porozumět všem jeho druhovým potřebám.

Koně můžete klidně přepracovat a pozornějším se nestane. Problém je v pestrosti úkolů a náležitě odměně. **Odměna** je jednou z věcí, pro které kůň pracuje a je třeba ji dávat dostatek. Při jakémkoliv práci koně odměňujeme za sebemenší pokroky. Odměňujeme klidem, drbáním, slovní pochvalou, případně ukončením cvičení. Práci je třeba koni měnit a nezůstávat u drilování. Nejhorším řešením je opakovat stále dokola již naučené věci, chtít po koni výkon, na jaký ještě nemá a bez zaslouženého klidu. Dejme koni čas pochopit, co po něm žádáme. Dávkování práce je další otázkou spolupráce s koněm a jeho motivace.

Při práci s koněm budme vždy psychicky, fyzicky, mentálně, emocionálně i jinak fit. Snažme se vnímat koně jako partnera, který hledá hodnotný vztah a nechce sloužit jenom jako cvičební náčiní. Vše, co s koněm děláme, by mělo mít určitý smysl a měli bychom vědět, proč danou věc děláme.

Partnership znamená v překladu partnerství. V našem případě se jedná o partnerství koně a člověka. Jezdectví, nebo samotné vlastnění koně spočívá na dvou osobnostech, které by měly „táhnout za jeden provaz“. Veškerá práce s Vaším čtyřnohým partnerem probíhá v týmu, nebo spíše v páru. Každíčký krok je dílem obou dvou. Jestliže bude každý z nich „hrát“ proti tomu druhému, šance na úspěch jsou malé a kolize hrozí za dveřmi každou chvíli. Partnership není jen umění přesných kroků a poslouchání rozkazů, je to vztah dvou bytostí. Pevného pouta, které vznikne, by si měl člověk vážit, hýčkat jej a neustále na něm pracovat.

Kontaktní údaje:

Zuzana Prokopová

E-mail: zuzkapropkova84@seznam.cz

Telefon: +420 604 334 916

Ing. Lenka Skoupá

Sdružení SRAZ, Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

HIPOREHABILITACE V SOULADU SE ZÁKONY, ANEB HR KUŇ JE PRIMÁRNĚ KONĚM

Abstrakt

Zapojení koní do hiporehabilitace s sebou přináší řadu zákonných povinností. Jejich naplňování v praxi je někdy opomíjeno, ať již z neznalosti nebo proto, že dodržení některých z nich je administrativně nebo provozně náročné. Shrnutí legislativního rámce a nejčastějších chyb při provozu HR.

Klíčová slova: Zákony, hiporehabilitace, chov koní

LAW IN THE HIPPOREHABILITATION, HR HORSE IS PRIMARILY A HORSE

Abstract

The involvement of horses in hipporehabilitation brings with it a number of legal obligations. Their fulfillment in practice is sometimes neglected, whether due to ignorance or because compliance with some of them is maintained or operationally demanding. A Summary of the legislative framework and the most common mistakes in HR.

Keywords: Laws, hipporehabilitation, breeding of horses

Literatura:

1. MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Academia, 2013
2. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb.
3. Zákon č. 246/1992 Sb na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 501/2020
4. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (plné znění zákona bylo vyhlášeno pod č. 286/2003 Sb.).

Kontaktní údaje:

Ing. Lenka Skoupá

Babická 2379/1a, Praha 4

E-mail: skoupa@toulcuvdvur.cz

RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA
Markéta Janatová
Jindra Vladyková

Česká hiporehabilitační společnost,
střediska praktické výuky
a doporučené hiporehabilitace
Jupiter, Vladykův dvůr a Kamenitý vrch

JAK SE ZVÝŠILA PROFESIONALITA INSTRUKTORŮ HPSP V 3-LETÉM PROJEKTU, PODPOŘENÉM GRANTEM MŠMT Z FONDŮ EVROPSKÉ UNIE

Souhrn

Klíčová slova: hiporehabilitace v sociální a pedagogické praxi, neformální vzdělávání, neúspěch ve škole

Východiska/Cíle

Jedním z klíčových nástrojů hiporehabilitace v sociální a pedagogické praxi je neformální vzdělávání. Cílovou skupinou instruktorů péče o koně jsou především děti ohrožené školním neúspěchem. V této přednášce představujeme meta-analýzu dat z tříletého projektu „Neformální vzdělávání dětí a studentů s podporou koně“, podpořeného Evropským sociálním fondem (Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání MŠMT České republiky). Projekt probíhal v letech 2020-2022. Projekt podpořil vzdělávání a praktický výcvik instruktorů a pomohl vybudovat jejich kompetence v neformálním vzdělávání. Projekt probíhal v devíti střediscích hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi, členů České hiporehabilitační společnosti.

Obsah

Projekt zahrnoval 6 typů klíčových aktivit. Ty byly zaměřeny na školení instruktorů formou akreditovaných kurzů, sdílení dobré praxe, tandemová školení a mentoring. Součástí projektu bylo i zavádění nových metod do praxe pořádáním projektových dnů v rámci zapojených středisek a provozováním pravidelných docházkových kroužků dětských skupin. Současně byly budovány a ověřovány didaktické přístupy pro různé věkové skupiny předáváním

znalostí, názornou výukou, řízenou diskusí, prací v tandemu, prací ve skupinách, pořádáním soutěží, společným řešením problémů, přípravou veřejných vystoupení atd. Inkluze byla využita k integraci dětí se speciálními potřebami do běžných skupin. Projektový den je velmi specifickou metodou, kdy si děti ve spolupráci s odborníkem za asistence pracovníka střediska vytváří vlastní projekty. Samotní pracovníci k postupu využívají především demonstraci, zpětnou vazbu, plánování činností a vzájemnou reflexi.

Provedli jsme meta-analýzu dat na sadě záznamů z aktivit, které poskytli instruktoři pro každou aktivitu, abychom prokázali zvýšenou profesionalitu v oblasti neformálního vzdělávání. Hypotézu podpořily také fotografie a videa, pořízené během aktivit.

Závěr

Naším cílem bylo potvrdit hypotézu, že prostřednictvím mentoringu a sdílení zkušeností je možné efektivně implementovat celoživotní vzdělávání do didaktické praxe pracovníků středisek hiporehabilitace v sociální a pedagogické praxi. Zvyšování kompetence instruktorů vede ke zkvalitňování služeb a rozšiřování spektra používaných metod v oblasti neformálního vzdělávání, podpořeného koňmi.

HOW THE PROFESSIONALISM OF EFL INSTRUCTORS INCREASED IN A 3-YEAR PROJECT, SUPPORTED BY A GRANT FROM THE MINISTRY OF EDUCATION SUPPORTED FROM EUROPEAN UNION FUNDS.

Keywords: Equine Facilitated Learning and Social care, non-formal education, school failure

Background/Objectives

One of the key tools in the Equine Facilitated Learning and Social care is the non-formal education. The target group instructors in the horse facilitated care comprises mainly children at risk of school failure. In this lecture, we present a data meta-analysis from three-year project „Horse facilitated non-formal education of children and students“, supported by the European Social Fund (Operational Programme Research, Development and Education of the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic). The project has been providing training of instructors between years 2020 to 2022, and helped to build up their competencies in the non-formal education of the target group of instructors. The project runs in nine Equine Facilitated Learning and Social care centres, members of the Czech Equine Facilitated Therapy.

Methods

The project comprised 6 types of key activities. These were focused on personnel training by means of accredited courses, practice sharing, and tandem training and mentoring. The project also involved bringing new methods in practice by organising project days within the participating centres and by running children group regular attendance clubs. Simultaneously, the didactic approaches for various age groups was built up and verified by passing on the knowledge, by demonstrative teaching, guided discussion, working in tandem, working with groups, organising competitions, collaborative problem-solving, preparing public performances, etc. Likewise, inclusion was used to integrate children with special needs into the mainstream groups. The Project day is a very specific method, with the children building up their own projects in collaboration with an expert under the assistance of centre worker. To advance, the workers themselves mainly use demonstration, feedback, activity planning, and mutual reflection.

To demonstrate the professionalism increased, in the field of non-formal education, we performed a data meta-analysis on set of on-site reports, provided by instructors for each activity. The hypothesis was also supported by photos and videos, taken during the activities.

Results

Despite the complications associated with the COVID-19 epidemic, 360 activities with elements of new methods were implemented and around 1000 children were involved. Roughly 60 Equine Facilitated Learning and Social care centre employees were involved either once or repeatedly.

The activities were mainly focused on inclusion, personal development, polytechnic and environmental education, physical activities, literacy, and financial literacy. The adoption of the new didactic methods enhanced the skills of the personnel in the area of non-formal education and therefore boosted the quality of Equine Facilitated Learning and Social care services.

A professional publication "We learn with horses" was prepared as a tangible output to share the knowledge with the wider professional circles and lay public. Thus, the proficiency increased even in the organisations that were not involved in the project.

Conclusions

We aim to confirm the hypothesis, that it is possible to effectively implement the lifelong education in didactic and social practice of the Equine Facilitated Learning and Social care staff via mentoring and experience sharing. Increasing the competency of trainers leads to advancing the quality of services and expanding the range of methods used in the field of non-formal education.

Kontaktní údaje:

RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA

Hiporehabilitace Jupiter z. s.

E-mail: xenia@hipojupiter.cz

RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA^{1,2}

Ida Kubrichtová²

Jindra Vladyková³

Magdaléna Nováková²

Markéta Janatová⁴

¹ Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

² Hiporehabilitace Jupiter, z. s.

³ Vladykův dvůr, z. s.

⁴ Kamenitý vrch, z. s.

SPOLUPRÁCE PŘI INOVACI HIPOREHABILITACE V SOCIÁLNÍ PRAXI SE ZAMĚŘENÍM NA RODINY S DĚTMI SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

Souhrn

Klíčová slova: human centered design, inovace, hiporehabilitace, sociální praxe

Úvod

Pro zvýšení efektu hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi je přínosné zaměření intervence nejen na klienta, ale i na jeho rodinné příslušníky.

Obsah

Ve společném projektu tří hiporehabilitačních středisek probíhá rozšíření a optimalizace poskytovaných služeb pomocí metody Human centered design. Tato metoda je kontinuálním procesem, obsahujícím fáze naslouchání, tvorby a realizace. Na základě empatických rozhovorů s klienty i pracovníky je služba upravována tak, aby zohledňovala všechny jejich potřeby. Nedílnou součástí optimalizace je také zajištění vyhovujícího welfare hiporehabilitačních koní.

Závěr

Rodiče a pečovatelé si osvojí širší spektrum možností komunikace a řešení složitých situací se svými dětmi. Inovace v hiporehabilitaci mohou mít pozitivní vliv na kvalitu života klientů i jejich rodin. Rádi v týmu přivítáme další organizace, které by měly zájem se zapojit do budoucí spolupráce.

Projekt je financován z programu OPZ+ MPSV, výzvy 021, reg. č. projektu CZ.03.03.01/00/22_021/0001564.

INNOVATIVE COOPERATION IN EQUINE-ASSISTED SOCIAL WORK, FOCUSED ON FAMILIES WITH CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Summary

Keywords: human-centered design, innovation, equine-assisted therapy, social work.

Introduction

To increase the effectiveness of equine-assisted social work it is beneficial to focus interventions not only on the client but also on their family members.

Content

In a collaborative project involving three equine-assisted intervention centers, the expansion and optimization of services are being carried out using the Human-Centered Design method. This method is a continuous process comprising listening, creation, and implementation phases. Based on empathetic interviews with clients and workers, services are adjusted to accommodate all their needs. An integral part of the optimization process is ensuring the well-being of horses involved in equine-assisted intervention.

Conclusion

Parents and caregivers will embrace a broader range of communication options and problem-solving strategies with their children. Innovations in equine-assisted social work may have a positive impact on the quality of life of clients and their families. The team welcomes other organizations interested in participating in future cooperation.

The project is financed from the OPZ+ program of MPSV, call 021, project number CZ.03.03.01/00/22_021/0001564.

Kontaktní údaje:

RNDr. Xenia Svobodová, CSc., MBA
Hiporehabilitace Jupiter z. s.
Mníšecká 23, 252 30 Řevnice
E-mail: xenia@hipojupiter.cz
Telefon: +420 734 224 507

MUDr. Marie Tichá¹
Michaela Mašková²
Martin Vítězník¹
Markéta Janatová²
Pavel Smrčka¹

¹ Katedra informačních a komunikačních technologií
v lékařství Fakulty biomedicínského inženýrství
Českého vysokého učení technického v Praze

² Česká hiporehabilitační společnost, z. s.

DIAGNOSTICKÉ METODY VYUŽITELNÉ V HIPOREHABILITACI

Souhrn

Klíčová slova: plantografie, posturografie, fyziologické funkce, hiporehabilitace

Úvod

Ve vědecké literatuře je uváděn pozitivní vliv hiporehabilitace v mnoha oblastech, například ve zlepšení posturální stability, dechových funkcí, psychického stavu i celkové kvality života.

Obsah

Na společném pracovišti 1. LF UK a KIT FBMI ČVUT probíhá výzkum v oblasti vývoje nových přístrojových metod, využitelných v rehabilitační praxi pro diagnostiku a terapii pacientů s různým typem diagnóz. V diagnostice je využívána například posturografie, plantografie, akcelerometrie nebo biotelemetrie. Aktuálně vyvíjíme také systém pro diagnostiku sedu a fyziologických funkcí při hiporehabilitaci.

Závěr

Přístrojové metody mohou napomoci k objektivizaci efektu hiporehabilitace. Rádi uvítáme spolupráci s dalšími odborníky a organizacemi při budoucím výzkumu.

DIAGNOSTIC METHODS APPLICABLE IN EQUINE ASSISTED INTERVENTIONS

Abstract

Keywords: plantography, posturography, physiological functions, equine assisted interventions

Introduction

The scientific literature reports a positive impact of equine assisted interventions in various areas, such as improving postural stability, respiratory functions, mental well-being, and quality of life.

Content

A joint department of the 1st Faculty of Medicine, Charles University, and the Faculty of Biomedical Engineering, Czech Technical University in Prague, focuses on the development of novel technical solutions applicable in rehabilitation practice for diagnostics and therapy of patients with various types of diagnoses. Diagnostic tools include posturography, plantography, accelerometry and biotelemetry. Additionally, we are currently developing a system for diagnostics of sitting position and physiological functions during equine assisted interventions.

Conclusion

Technical solutions have the potential to contribute to the evaluation of the effect of equine assisted interventions. We welcome cooperation with other experts and organizations in our future research.

Kontaktní údaje:

MUDr. Marie Tichá

KIT FBMI ČVUT

Studničkova 7, 128 00 Praha 2

E-mail: marie.ticha@email.cz

Telefon: +420 736 648 583

Mgr. Jana Tomišková, PhD.

Jezdecký klub Fany Hostěnice

PARAVOLTIŽ

Voltiž je jezdeckou disciplínou, která má svá specifika, prolíná se v ní jezdecký sport s gymnastickým cvičením, akrobacií a tancem. Voltižní ježdění ale může sloužit také jako terapie pro děti a dospělé s poruchami rovnováhy či pozornosti, pro jedince mající problémy s motorikou nebo mentálním postižením, nebo v sociální oblasti. Patří k technikám práce s uživateli v Hiporehabilitaci v pedagogické a sociální praxi. Z této techniky postupně vykrystalizovala paravoltiž jako sportovní disciplína paražedectví.

V roce 2006 se paražedectví stalo osmou disciplínou FEI, a tím bylo začleněno i pod národní jezdecké federace. Jezdecktví bylo jedním z prvních sportů, kde jsou zdraví a handicapovaní sportovci registrováni v jednom společném sportovním svazu. V současnosti jsou patrné snahy o uznání paravoltiže jako sportovní disciplíny na mezinárodní úrovni, protože paravoltiž není zatím zahrnuta do disciplín FEI. V České republice organizuje soutěže v paravoltiži Česká jezdecká federace s podporou České hiporehabilitační společnosti.

Paravoltiž můžeme srovnat s voltiží, je však přizpůsobena individuálním potřebám jedinců se zdravotním znevýhodněním – paravoltižérům. Paravoltiž je pohybově náročná disciplína kládoucí velké požadavky na koordinaci pohybu a na kloubní pohyblivost. Cvičenec musí zvládat cvičení relativně na malé a neustále se pohybující ploše, kterou představuje hřbet koně. Gymnastické cviky zlepšují svalový tonus, rovnováhu a koordinaci. Mladí sportovci jsou podle handicapu rozděleni do kategorií tělesné postižení (TP 1 a TP 2), mentální postižení (MP 1 a MP 2) lehké postižení (LP). Závodníci se zdravotním omezením startují v kategorii zdravotní oslabení (ZO).

Kůň pro paravoltiž musí být tělesně dospělý (minimálně 5letý), musí mít pevnou konstituci, musí být zdravý, silný, mít pravidelný krok. Musí být trpělivý a ochotný spolupracovat s člověkem. Kůň navíc potřebuje dokonalou vlastní rovnováhu, aby ho z ní žádné cviky nedokázaly vyvést. V poslední době pozorujeme trend stanovení váhových limitů cvičenců na koně – pohoda a zdraví koně musí být vždy prvořadé.

Koně vede lonžér v kroku na lonži ve voltžním kruhu o průměru 15 metrů, v soutěžích na levou ruku. Kůň pro voltž musí být vystrojen poduškou s voltžním pásem, uzdečkou a vyvazovacími otěžemi. Na rozdíl od voltžních soutěží se kůň v paravoltži nehodnotí.

Soutěž je rozdělena do kategorií jednotlivců, dvojic a skupin. Skládá se z povinné a volné sestavy. Sestavy jsou složeny ze statických a dynamických cviků, kdy jejich obtížnost závisí na kreativitě a schopnostech soutěžícího. Sestavy jsou předváděny s hudebním doprovodem a jsou bez časového omezení. Cviky hodnotí rozhodčí známkami od 0-10, kdy je 10 nejlepší. Cvičící, kteří nedosahují minimálního požadovaného věku 8 let pro cvičení na koni, se mohou zúčastnit závodů na barelu.

Paravoltž je disciplína, kdy využíváme jednoho koně pro 8-10 cvičenců a tím nabízíme zapojení více cvičenců. Nejen trénink, ale především soutěže a vystoupení mají velmi pozitivní vliv na handicapované děti a mladé lidi a ulehčují jejich zapojení do běžného života.

Paravoltž představuje smysluplné využití volného času handicapovaný mladých lidí a boří bariéry mezi zdravými a postiženými sportovci. Možnost pracovat s koněm nebo dokonce jezdit na něm je pro všechny děti obrovskou motivací k tomu, aby se naučily překonávat spoustu překážek, kterým se v běžném životě třeba raději vyhnou, učí se přirozenou formou spolupráci, zodpovědnosti a ohleduplnosti.

20.–22. 10. 2023 se uskutečnil v Brně první mezinárodní paravoltžní camp, kterého se vedle cvičenců a trenérů z České republiky zúčastnili zájemci z Polska a Švédska.

V současnosti jsme účastníky projektu Erasmus+, naší snahou je podpořit mezinárodní spolupráci v oblasti rozvoje paravoltže.

KA153-YOU – Mobility of youth workers

2022-3-CZ01-KA153-YOU-000102111

Hiporehabilitation as Digital Education Interaction

Myšlenkou projektu je podpora zlepšení kvality práce s mládeží se zdravotním postižením díky prohloubení spolupráce mezi partnerskými organizacemi v hiporehabilitačních jezdeckých aktivitách.

Hipoterapie je světově známá metoda jako léčebné ježdění na koni pro děti, mládež a dospělé s různými typy zdravotního postižení. Tam, kde končí léčebné účinky jízdy na koni v rámci hipoterapie a je možno postupovat dále, začínají léčebné účinky při jednoduchém cvičení na koni. Toto jezdecké odvětví nazývané para-voltž. Samotná aktivita se řídí svými

pravidly na pohybovou přípravu. Cílem projektu je zvýšit odborný potenciál lektorů hiporehabilitace, sdílet a získat nové znalosti a dovednosti potřebné k úspěšnému zavádění inovativních metod a tím zajistit trvalé zvyšování kvality při práci s mládeží.

Vývoj podoby současného vzdělávání s jeho aktuálními trendy, které zahrnují využití digitálních technologií, se postupně dostává do všech oblastí a úrovní vzdělávání. Vzhledem k charakteru tělovýchovného vzdělávání je klíčové praktické učení pohybové gramotnosti. Možnosti inovativních postupů a digitálních technologií nebyly v této oblasti doposud plně využívány, protože nebyla taková potřeba jako v jiných oborech, důraz byl vždy kladen na kontaktní setkání, které je zde skutečně nenahraditelné. Mezi partnery projektu bude digitálně sjednoceno kurikulum pohybové přípravy na paravoltiž a samotná para-jezdecká aktivita. Následovat bude popis základních cviků, které se na koni dají předvádět. Výukové materiály budou dostupné v českém, tureckém, chorvatském, portugalském a samozřejmě anglickém jazyce nejen lektorům, ale i široké veřejnosti v režimu veřejných webových stránek a streamovacích kanálů. Nebude tedy problém, aby ho využívali další zájemci ze zahraničí.

The idea of the project is to support the improvement of the quality of work with youth with disabilities by deepening cooperation between partner organizations in hiporehabilitation equestrian activities. The aim of the project is mainly to increase the professional potential of hiporehabilitation lecturers, to share and acquire new knowledge and skills necessary for the successful implementation of innovative methods and thus to ensure a continuous improvement in quality in youth work.

Hippotherapy is a world-famous method as a therapeutic horse riding for children, youth, and adults with various types of health disabilities. However, where the therapeutic effects of horseback riding in hippotherapy ends and it is possible to proceed further, the therapeutic effects begin with simple movement exercise on the horse. This equestrian branch is called para-vaulting and this activity itself follows its rules for movement preparation.

The development of the form of contemporary education with its current trends, which includes the use of digital technologies, is gradually reaching all areas and levels of education. Due to the nature of physical activities, practical learning of physical literacy is crucial. The possibilities of innovative processes and digital technologies have not yet been fully exploited in this area, because there was not such a need as in other fields, the emphasis was always on contact meetings, which is irreplaceable here.

The curriculum of movement training will be digitally unified among the project partners. This will be followed by a description of the basic exercises that can be performed on horseback. Teaching materials will be available in Czech, Turkish, Croatian, Portuguese and, of course, in English not only to lecturers, but also to the public in the form of public websites and streaming channels. It will therefore not be a problem for other foreign bidders to use it, thereby promoting internationalization.

Kontaktní údaje:

Mgr. Jana Tomišková, PhD.
Jezdecký klub Fany Hostěnice
E-mail: sklinka.j@seznam.cz

**Mgr. Barbora
Voltrová¹**

**Bc. Kateřina
Holoubková²**

¹ Přírodovědecká fakulta
Univerzity Karlovy v Praze,
katedra Fyziologie

² Středisko doporučené
hiporehabilitace České
hiporehabilitační společnosti
Kamenitý vrch, z.s.

KUŇ JAKO MOTIVACE K DOMÁCÍMU MOTORICKÉMU TRÉNINKU

Souhrn

Klíčová slova: biomechanika, příprava jezdce, trénink mimo koně, welfare

Úvod

Držení těla a biomechanika jezdce velmi významně ovlivňuje pohyb koně, zatížení pohybového aparátu, jeho lokomoční strategie i výkonnost.

Obsah

V rámci projektu S koněm v harmonii přinášíme jednoduchou a funkční metodiku přípravy jezdce mimo koně, jejíž cílem je zlepšení kvality jezdeckého projevu, stability, propriocepce a flexibility jezdce. Rádi bychom v budoucnu ověřili vliv pravidelného motorického tréninku jezdců na kvalitu pohybu celé dvojice a welfare jezdeckých koní.

Závěr

Formou posteru představíme výhody tréninku jezdce mimo koně i možnosti zapojení jednoduchých a funkčních cvičení do jezdeckých lekcí, nebo domácího cvičení.

HORSE AS MOTIVATION FOR HOME MOTOR TRAINING

Summary

Keywords: biomechanics, rider preparation, off-horse training, welfare

Introduction

The posture and biomechanics of the rider have a significant influence on the horse's movement, musculoskeletal loading, locomotion strategies and performance.

Content

Within the project S koněm v harmonii we present a simple and functional methodology for preparing the rider off the horse, the aim of which is to improve the quality of the rider's performance, stability, proprioception, and flexibility. In the future, we would like to verify the effect of regular motor training of riders on the quality of movement of the entire pair and the welfare of riding horses.

Conclusion

In the form of a poster, we will present the benefits of rider training off-horse as well as the possibility of incorporating simple and functional exercises into riding lessons or home exercises.

Kontaktní údaje:

Mgr. Barbora Voltrová

Kamenitý vrch, z. s.

V Potocích ev.č.318, 252 10 Černolice

E-mail: skonemvharmonii@gmail.com

Telefon: +420 607 139 275

PARTNERSKÉ ORGANIZACE KONFERENCE

ČESKÁ
HIPOREHABILITAČNÍ
SPOLEČNOST

ČESKÁ HIPOREHABILITAČNÍ
SPOLEČNOST

SBORNÍK ABSTRAKT Z 14. KONFERENCE O HIPOREHABILITACI BRNO 25. 11. 2023

© Česká hiporehabilitační společnost, z. s. (CEFTA), Zemědělská 1, Brno 613 00

Editor: Ing. Eva Sobotková, PhD. a Ing. et Bc. Vladimíra Casková

E-book

Vydání: první

2023

ISBN 978-80-908805-7-3